

॥ શ્રી સંતરામ મહારાજ સત્ય છે ॥

યોગિરાજ અવધૂત શ્રી સંતરામ મહારાજની દિવ્ય અખંડ જ્યોતિના શુભાશીર્વાદ

સુંદરકાંડ એ ઉપાસના કાંડ છે. જેમાં ભક્ત શિરોમણી હનુમંતલાલજી અને જગદંબા સ્વરૂપ સીતાજીની ઉપાસના છે. આ કાંડમાં શિવ વંદના નથી પરંતુ હનુમાનજીની વંદના છે. હનુમાનજી શ્રી રામચંદ્ર ભગવાનના પરમ ભક્ત છે. શ્રી હનુમંતલાલજી રૂદ્રસ્વરૂપ છે. એટલે દેવાધિદેવ મહાદેવ જ હનુમાનજી છે. સીતામાતા અને ભગવાન રામચંદ્ર અભિન્ન છે. આમ આ કાંડમાં શિવશક્તિની પણ ઉપાસના છે.

નિયમના જીવનમાં સ્નાન, પૂજા, પાઠ પારાયણ, જપ, ધ્યાન મહત્વના છે. એ દ્વારા સજાગતા, એકાગ્રતા પ્રાપ્ત થાય છે. એકાંતમાં નિત્યક્રમના નિયમથી પરશાંતિનો અનુભવ થાય છે. પાઠ, પારાયણ, સ્વાધ્યાય, સત્સંગ કરવામાં આવે તો અંતર અનુભૂતિ થાય છે. આ અંતરની અનુભૂતિ એ જ પ્રભુકૃપા, અમૃતવર્ષા છે. નિત્ય પાઠ, ભક્તસમુદાયના સામુહિક પાઠથી એક સાત્ત્વિક ભાવ, વાતાવરણ, પરમાણુ નિર્માણ થાય છે. આવા પાઠના સમયે ગુરુની આરાધના ઉપાસનાથી ઈશ્વરાનુભૂતિ થાય છે.

નિત્યપાઠ નિત્યના ભૌતિકજીવનમાં એક દિશા ચીંધનાર બનો, નિત્યક્રમ-નિત્યપાઠમાં પ્રાર્થનાનો ભાવ છે. આ પ્રાર્થના પ્રભુના ગુણાનુવાદ છે. પ્રભુ જ એના ગુણાનુવાદ કરનાર ભક્તની પાછળ પાછળ આવે છે.

શ્રી સંતરામ ભક્ત પરિવાર સતત દેશ-વિદેશમાં વિસ્તરતો રહ્યો છે. શ્રી સંતરામ મહારાજના શુભાશીર્વાદ, પ્રેરણાથી ધર્મ-અધ્યાત્મનાં અનુષ્ઠાન યોજી, પોતાનો ગુરુભાવ જાળવી રાખે છે. નડીઆદના વતની, હાલ કેલિફોર્નિયા - અમેરિકામાં “નારાયણ કોર્પોરેશન” (ફાર્મસી) નો વ્યવસાય કરતા ગુરુપ્રેમી ભક્ત પરિવાર ચિ. મીરા, ચિ. સોહમ તથા અ.સૌ. સ્વાતિબહેન અને ભદ્રાક્ષકુમાર પી. પટેલ આ પુસ્તક “સુંદરકાંડ” ના પ્રકાશનમાં આર્થિક સહયોગ-યોગદાન આપી, પોતાની ગુરુભક્તિ પ્રગટ કરે છે, તેને સાધુવાદ, ધન્યવાદ.

આત્મવિકાસના માર્ગમાં સહુ અગ્રેસર બનો એવી શુભભાવના.

લિ.

શ્રીમદાજી ।

ગુરૂપૂર્ણિમા, સં. ૨૦૭૦
તા. ૧૨-૦૭-૨૦૧૪

મહંત: શ્રી સંતરામ મંદિર, નડીઆદ

- પ્રકાશક : શ્રી સંતરામ સમાધિ સ્થાન, નડીઆદ
- પ્રકાશન વર્ષ : ગુરૂપૂર્ણિમા, સંવત ૨૦૭૦
જુલાઈ ૧૨, ૨૦૧૪
- પુસ્તક પ્રાપ્તિ સ્થાન : શ્રી સંતરામ મંદિર, નડીઆદ (ગુજરાત)
તથા શાખા મંદિરો,
શ્રી સંતરામ ભક્ત સમાજ, યુ.એસ.એ.
- સૌજન્ય : ચિ. સોહમ, ચિ. મીરા, અ.સૌ. સ્વાતિબેન અને
ભદ્રાક્ષકુમાર પી. પટેલ પરિવાર
વતન : નડીઆદ (હાલ California, U.S.A.)
- પ્રત : ૩૦૦૦
- મૂલ્ય : અમૂલ્ય
- લેજર-ટાઈપ સેટીંગ : વિમલ ગ્રાફિક્સ,
૧૦, કાન્ત એપાર્ટમેન્ટ, પેટલાદ રોડ, નડીઆદ
- મુદ્રક : વિમલ ગ્રાફિક્સ, નડીઆદ.

સુંદરકાંડનો મહિમા

સાહિત્યિક, ભાવનાત્મક, દાર્શનિક દૃષ્ટિથી જોતાં શ્રી રામચરિત માનસનું અધ્યયન કરનારા ઘણું કરીને બાલકાંડનો શરૂઆતનો ભાગ જેમાં શ્રી નામ વંદના પ્રકરણ, અયોધ્યાકાંડનો મધ્ય ભાગ જેમાં રામ ભરત મિલન પ્રસંગ, વનવાસ સભામાં શ્રી વશિષ્ઠજીનું આગમન, ભરત ભરદ્વાજ સંવાદ, શ્રી રામ ભરત સંવાદનું નિરૂપણ કરેલું છે; તેમજ ઉત્તરકાંડના અંતિમ ભાગને સૌથી વિશેષ મહત્વ આપવામાં આવ્યું છે. આ સંદર્ભમાં એક લોકોક્તિ પ્રચલિત છે.

બાલ કે આદિ ઉત્તરકે અંતા, મધ્ય અયોધ્યા ગાવહિ સંતા.

પરંતુ જ્યાં સુધી જન માનસ-સામાન્ય માનસ સાથે સંબંધ છે ત્યાં સુધી લોકોની દૃષ્ટિમાં સર્વથી વધારે મહત્વ સુંદરકાંડનું છે. બીજા કાંડ ઉતરતી કક્ષાના છે એમ નથી. પરંતુ સુંદરકાંડ આધિ, વ્યાધિ, ઉપાધિમાંથી ઉગારનાર હોવાથી ભાવિક જનસમુદાય સુંદરકાંડ પ્રત્યે વિશેષ સુરૂચિ રાખે છે. સાત્ત્વિક, શ્રદ્ધાળુ, ભાવિક ભક્તો રામાયણનું નવાહ, પાક્ષિક, માસિક, અખંડ પારાયણ કરે છે. ઘણા એવા શ્રદ્ધાળુ, ભાવિક ભક્તો છે જે દરરોજ અથવા મંગળવારે કે શનિવારે એકાંતમાં વ્યક્તિગત કે સમૂહમાં સુંદરકાંડનો પાઠ કરતા હોય છે.

સુંદરકાંડની લોકપ્રિયતા-ચાહનાનું કારણ શું? મુખ્યત્વે આ કાંડ સમસ્ત માનવ જીવનની મનોકામના પૂર્ણ કરનારો, આધિ, વ્યાધિ, ઉપાધિમાંથી મુક્તિ આપનારો અને ચિત્તને શાંતિ પ્રદાન કરનાર છે. તેથી શ્રદ્ધાળુ ભક્તો, પોતાની આશાઓ, અરમાનો અને આકાંક્ષાઓની પરિપૂર્તિ માટે સુંદરકાંડના પાઠ તરફ આકર્ષાય તે સ્વાભાવિક છે. સુંદરકાંડમાં હનુમાનજી રામ નામ સ્મરણથી મોટા મોટા સંકટો - વિઘ્નો પાર કરી શક્યા છે. તેથી પ્રતીતિ સાથે માનવને હૂંફ મળે છે કે ભગવાનની કૃપા થાય તો માનવી મોટા મોટા વિઘ્નો અને સંકટો ઉપર વિજય મેળવી શકે છે અને પોતાનો મક્કસદ પાર કરી શકે છે.

સુરસાના મુખમાં પ્રવેશ કરી હનુમાનજી બહાર આવે છે. તે પ્રસંગ જ મૃત્યુ ઉપર આશા, શ્રદ્ધા અને વિશ્વાસનો વિજય સુચવે છે. આ પ્રસંગ હનુમાનજીનું બૌદ્ધિક કૌશલ્ય બતાવે છે. લંકામાં પ્રવેશ કરતી વખતે હનુમાનજીના બુદ્ધિ બળ કૌશલ્યના દર્શન થાય છે. લંકીની હનુમાનજીને ઉપદેશ આપે છે.

પ્રભિસી નગર કીજે સબકાજા, હૃદય રાખી કોશલપુર રાજા.

રામાયણની ઘણી ચોપાઈઓ મંત્ર સ્વરૂપ છે. જેનું રટણ અનુષ્ઠાન પૂર્ણ થતાં ચોપાઈઓ સિદ્ધ થતાં ફળદાયી-સુખદાયી નીવડે છે. તેના ફળ રૂપે નીચેની

શ્રી સંતરામ ભક્ત સમાજ, યુ.એસ.એ.

P. O. Box 32155, Newark, N.J. 07102

Phone : (732) 906 - 0792

www.santram.org

યોપાઈ આશ્વાસન સાથે પ્રતીતિ આપે છે, અને પ્રતિકૂળતાઓ અનુકૂળ બની જાય છે.

ગરલ સુધા રિપુ કરહી મિતાઈ, ગોપદ સિંધુ અનલ સિતલાઈ;
ગરૂડ સુમેરૂ રેતુ સમતાહી, રામકૃપા કરી ચિતવા જાહી.

અર્થાત્, જેની ઉપર શ્રી રામજી કૃપા કરે તો તેને માટે ઝેર અમૃત સમાન બને છે, શત્રુ મિત્ર બને છે, ગાયના બે પગ વચ્ચેના અંતર જેટલું સમુદ્રનું અંતર લાગે અને અગ્નિમાં શિતલતા લાગે. સુમેરૂ પર્વત ધૂળ સમાન થઈ જાય.

સીતાજી દ્વારા હનુમાનજીનો પુત્રના રૂપમાં સ્વીકાર થવાથી વાત્સલ્ય ભાવનાની પ્રતીતિ કરાવે છે. જે આશીર્વાદ રૂપ છે. "હોહું તાત બલ શીલ નિધાના."

અજર અમર ગુણ નિધિ સુત હોહું, કરહું બહુત રઘુનાયક છોહું.

ઉપરોક્ત આશીર્વાદ પ્રાપ્ત થતાં હનુમાનજીનું હૃદય અતિ પુલકિત થયું. કયા ભક્તના અંતઃકરણમાં આવા શુભાશીર્વાદ પ્રાપ્ત કરવાની ભાવના ન જાગે. હનુમાનજીએ જે રીતે રાક્ષસોનો સંહાર કર્યો તેવી રીતે લોકોને પણ શત્રુ ઉપર વિજય પ્રાપ્ત કરવા સુંદરકાંડ પ્રેરણા આપે છે. હનુમાનજી લંકાને જે રીતે જલાવે છે તે જોતાં હનુમાનજીનું બુદ્ધિ કૌશલ્ય, શત્રુના ષડયંત્રને શત્રુના શસ્ત્રથી કેમ જીતાય તે દર્શાવે છે. રાવણથી તિરસ્કૃત લઘુબંધુ વિભીષણને ભગવાન શ્રી રામ લંકેશની પદવી આપી રાજતિલક કરે છે.

માનવ જીવનમાં ઉદ્ભવતી સમસ્યાઓ, આપત્તિઓ, વિપત્તિઓના દુઃખને દૂર કરવાની તાકાત સુંદરકાંડમાં લપાયેલી, છુપાયેલી છે. સુંદરકાંડનો પાઠ કરનારાઓ તથા સાંભળનારાઓને માટે તે ભગવાન શ્રી રામના વરદાન સમાન છે. અશોકવનમાં અતિ વિરહની વેદના સહન કરતા સીતાજી ભગવાન રામને હનુમાનજી દ્વારા સંદેશો પાઠવતા વદે છે.

દીન દયાલ બિરદુ સંભારી, હરહુ નાથ મમ સંકટ ભારી.

દીન દુઃખી લોકો આ યોપાઈનું મંત્ર રૂપે રટણ કરે છે અને દુઃખમાંથી મુક્તિ પ્રાપ્ત કરે છે-રાહત અનુભવે છે. સમુદ્ર ઓળંગવાના પ્રસંગમાં તે ભવસાગર પાર કરવાની પ્રેરણા આપે છે.

આથી સુંદરકાંડ જેવી પ્રસિદ્ધિ બીજા કોઈ કાંડને પ્રાપ્ત થઈ નથી અને હનુમાનજી જેવી દાસત્વ ભક્તિ કોઈને પ્રાપ્ત થઈ નથી. આ કાંડના અંતમાં ફળશ્રુતિના રૂપમાં એક દોહો છે.

સકલ સુમંગલ દાયક રઘુનાયક ગુનગાન,
સાદર સુનહિં તે તરહી ભવસિંધુ બિના જલ જાન.

આ દોહાના પ્રારંભમાં લૌકિક-ભૌતિક કામનાઓની પૂર્તિનું આશ્વાસન અપાયું છે. જ્યારે અંતિમ શબ્દો "તરહી ભવ સિંધુ બિના જલ જાન" મોક્ષ-મુક્તિ તરફ અંગુલિ નિર્દેશ કરે છે. ઘટના ક્રમની દૃષ્ટિથી પણ આ કાંડમાં આવતા ત્રણ પાત્રો હનુમાનજી, વિભીષણજી અને બ્રાહ્મણ સ્વરૂપે પ્રગટ થયેલ સાગર છે. અંતમાં આ ત્રણે પાત્રો ભગવાન રામના દર્શન કરવાને અને કૃપા પ્રાપ્ત કરવા યોગ્ય, લાયક અને પાત્ર બન્યા છે.

* * * *

દરરોજ સંપૂર્ણ સુંદરકાંડનો પાઠ ન થઈ શકે તેમ હોય તો તેવા ભક્તો માટે એક સંતે સુંદરકાંડનો પાઠ તેર (૧૩) ભાગમાં વહેંચ્યો છે, અને તે પ્રમાણે પાઠ કરવા અનુરોધ કર્યો છે.

સુંદરકાંડની શરૂઆત : કિષ્કિંધાકાંડનો છેલ્લો દોહો ૩૦ પછીની ત્રીજી યોપાઈ "કહઈ રીંછપતિ સુનુ હનુમાના..... બલવાના." થી શરૂઆત કરવી.

સુંદરકાંડના તેર વિશ્રામ સ્થાન

(૧) સુંદરકાંડ શરૂઆતથી દોહા નં. ૩ સુધી (૨) ૩ થી ૭ સુધી (૩) ૭ થી ૧૩ સુધી (૪) ૧૩ થી ૧૭ સુધી (૫) ૧૭ થી ૨૩ સુધી (૬) ૨૩ થી ૨૭ સુધી (૭) ૨૭ થી ૩૫ સુધી (૮) ૩૫ થી ૪૧ સુધી (૯) ૪૧ થી ૪૫ સુધી (૧૦) ૪૫ થી ૪૮ સુધી (૧૧) ૪૮ થી ૫૩ સુધી (૧૨) ૫૩ થી ૫૭ સુધી (૧૩) ૫૭ થી ૬૦ સુધી.

દરોજ સુંદરકાંડનો પાઠ થઈ શકે તો ઉત્તમ. તેમ ન થઈ શકે તો આઠ દિવસમાં નીચે પ્રમાણે મંગળવારે પુરો થાય તે પ્રમાણે પાઠ કરવો. બુધવારે સુંદરકાંડ શરૂઆતથી દોહા ૧૭ સુધી, ગુરુવારે ૧૭ થી ૪૧ સુધી, શુક્રવારે ૪૧ થી ૬૦ સુધી. શનીવારે, રવિવારે અને સોમવારે ઉપર પ્રમાણે. મંગળવારે ફરી આખો પાઠ કરવો. જે ભક્તને આટલો સમય પણ ફુરસદ ન મળતી હોય તે મહિનાના એક પખવાડિયામાં ત્રણ પાઠ નીચે પ્રમાણે કરે. મંગળવારે સંપૂર્ણ પાઠ કરે. પછીના તેર દિવસ ઉપર પ્રમાણે તેર વિભાગમાં પાઠ પુરો કરે. ફરી મંગળવારે પંદરમાં દિવસે સંપૂર્ણ પાઠ કરે.

સકામ પાઠ કરનાર ભક્તોએ આ પ્રમાણે વિધી કરી પાઠ શરૂ કરવો. ગુગળનો ધૂપ કરવો, વાંદરાને ચણા ખવડાવવા, ફુલનો હાર, ઋતુ પ્રમાણે ફળ અને શ્રીફળ શ્રી સીતારામજી - શ્રી હનુમાનજીને ધરાવવા. પ્રાણ પ્રતિષ્ઠા થયેલા મંદિરમાં આ સામગ્રી ધરાવવી. શક્ય ન હોય તો પોતાના ઘરમાં મૂર્તિ અથવા ફોટા સન્મુખ દીવો પ્રગટાવી સામગ્રી ધરાવવી.

॥ ॐ ॥

॥ श्री संतराम मહારાજ સત્ય છે ॥

કસ્તુરીતિલકં લલાટપટલે વૃક્ષઃસ્થલે કૌસ્તુભં
નાસાગ્રે વરમૌક્તિકં કરતલે વેણુ કરે કંકણમ્
સર્વાંગે હરિચંદન સુલલિતં કંઠે ચ મુક્તાવલી
ગોપસ્ત્રી પરિવેષ્ટિતો વિજયતે ગોપાલ ચૂડામણિઃ.

ગુરુબ્રહ્મા ગુરુવિષ્ણુ, ગુરુદેવો મહેશ્વર;
ગુરુરેવ પરંબ્રહ્મ તસ્મૈ શ્રી ગુરુવે નમઃ

વિઘ્નેશ્વરાય વરદાય સુરપ્રિયાય,
લંબોદરાય સકલાય જગત્ હિતાય;

નાગાનનાથ શ્રુતિયજ્ઞ વિભૂષિતાય;
ગૌરીસુતાય ગણનાથ નમો નમસ્તે.

શાન્તાકારં ભૂજગશયનં પદ્મનાભં સુરેશં,
વિશ્વાધારં ગગનસદ્રશં મેઘવર્ણ શુભાંગમ;
લક્ષ્મીકાંત કમલનયનં યોગિભિઃધ્યાન ગમ્યં,
વન્દે વિષ્ણુ ભવભયહરં સર્વલોકૈકનાથમ્.

શ્રી સંતરામ મહારાજકી જય
શ્રી લક્ષ્મણદાસ મહારાજકી જય
શ્રી ચતુરદાસ મહારાજકી જય
શ્રી જયરામદાસ મહારાજકી જય
શ્રી મુગટરામ મહારાજકી જય
શ્રી માણેકદાસ મહારાજકી જય
શ્રી જાનકીદાસ મહારાજકી જય
શ્રી નારાયણદાસ મહારાજકી જય
શ્રી રામદાસ મહારાજકી જય
અખંડ આનંદ દેવકી જય
સર્વ સંતોકી જય
શ્રી રામચંદ્ર દેવકી જય
સતગુરુ સ્વામી અંતરયામી
અરજ લિયો મહારાજો.

(કિષ્કિંધા કાંડનો આ છેલ્લો ભાગ “સુંદરકાંડ”ના પાઠની પૂર્વે લેવો તે જરૂરી છે.)
કહઈ રીછપતિ સુનુ હનુમાના, કા ચુપ સાધિ રહેહુ બલવાના.
પવન તનય બલ પવન સમાના, બુધિ બિબેક બિગ્યાન નિધાના.
કવન સો કાજ કઠિન જગ માહી, જો નહિ હોઈ તાત તુમ્હ પાહી.
રામ કાજ લગિ તવ અવતારા, સુનતહિં ભયઉ પર્બતાકારા.
કનક બરન તન તેજ બિરાજા, માનહું અપર ગિરિન્હ કર રાજા.
સિંહનાદ કરિ બારહિં બારા, લીલહિં નાઘઉં જલનિધિ ખારા.
સહિત સહાય રાવનહિ મારી, આનઉં ઈહાં ત્રિકૂટ ઉપારી.
જામવંત મેં પૂછઉં તોહી, ઉચિત સિખાવનુ દીજહુ મોહી.
એતના કરહુ તાત તુમ્હ જાઈ, સીતહિ દેખિ કહહુ સુધિ આઈ.
તબ નિજ ભુજ બલ રાજિવનૈના, કૌતુક લાગી સંગ કપિ સેના.

(છં) કપિ સેન સંગ સંઘારિ નિસિયર રામુ સીતહિ આનિહેં,
ત્રૈલોક પાવન સુજસુ સુર મુનિ નારદાદિ બખાનિહેં.

જો સુનત ગાવત કહત સમુઝત પરમ પદ નર પાવઈ,
રઘુબીર પદ પાથોજ મધુકર દાસ તુલસી ગાવઈ.

(દો) ભવ ભેષજ રઘુનાથ જસુ સુનહિં જે નર અરુ નારિ,
તિન્હ કર સકલ મનોરથ સિદ્ધ કરહિં ત્રિસિરારિ.

(સો) નીલોત્પલ તન સ્યામ કામ કોટિ સોભા અધિક,
સુનિઅ તાસુ ગુન ગ્રામ જાસુ નામ અઘ ખગ બધિક.

॥ શ્રી ગણેશાય નમઃ ।

॥ શ્રી જાનકીવલ્લભો વિજયતે ॥

શાંતં શાશ્વતમપ્રમેયમનદં નિર્વાણશાંતિપ્રદં ।
બ્રહ્માશંભુફણીન્દ્રસેવ્યમનિશંવેદાન્તવેદ્યંવિભુમ્ ॥
રામાખ્યં જગદીશ્વરં સુરગુરું માયામનુષ્યં હરિં ।
વંદેહહં કરુણાકરં રઘુવરં ભૂપાલચૂડામણિમ્ ॥ ૧ ॥

નાન્યા સ્પૃહા રઘુપતે હૃદયેડસ્મદીયે ।
 સત્યં વદામિ ચ ભવાનખિલાન્તરાત્મા ॥
 ભકિંત પ્રયચ્છ રઘુપુઙ્ગવ નિર્ભરાં મે ।
 કામાદિદોષરહિતં કુરુ માનસં ચ ॥ ૨ ॥

અતુલિતબલધામં હેમશૈલાભદ્રેહં ।
 દનુજવનકૃશાનું જ્ઞાનિનામગ્રગણ્યમ્ ॥
 સકલ ગુણ નિધાનં વાનરાણામધીશં ।
 રઘુપતિપ્રિયભક્તં વાતજાતં નમામિ. ॥ ૩ ॥

॥ સુંદરકાંડ ॥

જામવંત કે બચન સુહાએ, સુનિ હનુમંત હૃદય અતિ ભાએ;
 તબ લગિ મોહિ પરિખેહું તુમ ભાઈ, સહિ દુઃખ કંદ મૂલ ફલ ખાઈ.
 જબ લગિ આવૌં સીતહિ દેખિ, હોઈહિ કાજુ મોહિ હરષ બિસેષી;
 યહ કહિ નાઈ સબન્હિ કહુ માથા, ચલેઉ હરષિ હિયેં ધરિ રઘુનાથા.
 સિંધુ તીર એક ભૂદર સુંદર, કૌતુક કૃદિ ચઢેઉ તા ઉપર;
 બાર બાર રઘુબીર સંભારી, તરકેઉ પવનતનય બલ ભારી.
 જેહિ ગિરિ ચરન દેઈ હનુમંતા, ચલેઉ સો ગા પાતાલ તુરંતા;
 જિમિ અમોઘ રઘુપતિ કર બાના, એહી ભાંતિ ચલેઉ હનુમાના.
 જલનિધિ રઘુપતિ દૂત બિચારી, તેં મૈનાક હોહિ શ્રમહારી.

(દો) હનુમાન તેહિ પરસા કર પુનિ કીન્હ પ્રનામ,
 રામ કાજુ કીન્હેં બિનુ મોહિ કહાં બિશ્રામ. (૧)

જાત પવનસૂત દેવન્હ દેખા, જાનેં કહું બલ બુદ્ધિ બિસેષા;
 સુરસા નામ અહિન્હ કે માતા, પઠઈન્હિ આઈ કહી તેહિં બાતા.
 આજુ સુરન્હ મોહિ દીન્હ અહારા, સુનત બચન કહ પવનકુમારા;
 રામ કાજુ કરિ ફિરિ મેં આવૌં, સીતા કઈ સુધિ પ્રભુહિ સુનાવૌં.
 તબ તવ બદન પૈઠિહઉં આઈ, સત્ય કહઉં મોહિ જાન દે માઈ;
 કવનેહુ જતન દેઈ નહિં જાના, ગ્રસસિ ન મોહિ કહેઉ હનુમાના.
 જોજન ભરિ તેહિં બદનુ પસારા, કપિ તનુ કીન્હ દુગુન બિસ્તારા;

સોરહ જોજન મુખ તેહિં ઠયઉ, તુરત પવનસુત બત્તિસ ભયગી.
 જસ જસ સુરસા બદનુ બઢાવા, તાસુ દૂન કપિ રૂપ દેખાવા;
 સત જોજન તેહિં આનન કીન્હા, અતિ લઘુ રૂપ પવનસુત લીન્હા.
 બદન પઈઠિ પુનિ બાહેર આવા, માગા બિદા તાહિ સિરુ નાવા;
 મોહિ સુરન્હ જેહિ લાગિ પઠાવા, બુધિ બલ મરમુ તોર મેં પાવા.

(દો) રામ કાજુ સબુ કરિહહુ તુમ બલ બુદ્ધિ નિધાન,
 આસિષ દેઈ ગઈ સો હરષિ ચલેઉ હનુમાન. (૨)

નિસિચરિ એક સિંધુ મહું રહઈ, કરિ માયા નભુ કે ખગ ગહઈ;
 જીવ જંતુ જે ગગન ઉડાહીં, જલ બિલોકિ તિન્હકે પરિછાહીં.
 ગહઈ છાહું સક સો ન ઉડાઈ, એહિ બિધિ સદા ગગનચર ખાઈ;
 સોઈ છલ હનુમાન કહું કીન્હા, તાસુ કપટુ કપિ તુરતહિં ચીન્હા.
 તાહિ મારિ મારુત સુત બીરા, બારિધિ પાર ગયઉ મતિધીરા;
 તહાં જાઈ દેખી બન સોભા, ગુંજત ચંચરીક મધુ લોભા.
 નાના તરુ ફલ ફૂલ સુહાએ, ખગ મૃગ બૃદ દેખિ મન ભાએ.
 સૈલ બિસાલ દેખિ એક આગેં, તા પર ધાઈ ચઢેઉ ભય ત્યાગે;
 ઉમા ન કદ્યુ કપિ કે અધિકાઈ, પ્રભુ પ્રતાપ જો કાલહિ ખાઈ.
 ગિરિ પર ચઢિ લંકા તેહિં દેખી, કહિ ન જાઈ અતિ દુર્ગ બિસેષિ;
 અતિ ઉતંગ જલનિધિ ચહુ પાસા, કનક કોટ પર પરમ પ્રકાસા.

(છં) કનક કોટ બિચિત્ર મનિ કૃત સુંદરાયતના ઘના,
 ચઉહકૃ હકૃ સુબકૃ બીથીં ચારુ પુર બહુ બિધિ બના.
 ગજબાજિખચ્ચર નિકર પદચર રથબરૂથન્હિ કો ગનૈ,
 બહુરૂપ નિસિચર જૂથ અતિબલ સેન બરનત નહિં બનૈ. ॥ ૧ ॥

બન બાગ ઉપબન બાટિકા સર ફૂપ બાપીં સોહહીં,
 નર નાગ સુર ગંધર્વ કન્યા રૂપ મુનિ મન મોહહીં.
 કહું માલ દેહ બિસાલ સૈલ સમાન, અતિબલ ગર્જહીં,
 નાના અખારેન્હ ભિરહિં બહુબિધિ એક એકન્હ તર્જહીં. ॥ ૨ ॥

કરિજતનભટકોટિન્હબિકટતનનગરચહુદ્ધિસિરચ્છહીં,
 કહું મહષિ માનુષ ધૈનુ ખર અજબલ નિસાયર ભચ્છહીં.
 એહિ લાગિ તુલસીદાસ ઈન્હ કી કથા કદ્યુ એક હૈ કહી,
 રઘુબીર સર તીરથ સરીરન્હિ ત્યાગી ગતિ પૈહહિં સહી.

(દો) પુર રખવારે દેખિ બહુ કપિ મન કીન્હ બિયાર,
અતિ લઘુ રૂપ ધરોં નિસિ નગર કરોં પઈસાર. (૩)

મસક સમાન રૂપ કપિ ધરી, લંકહિ ચલેઉ સુમિરિ નરહરિ;
નામ લંકિની એક નિસિયરી, સો કહ ચલેસિ મોહિ નિંદરી.
જાનેહિ નહીં મરમુ સઠ મોરા, મોર અહાર જહાં લગિ ચોરા;
મુઠિકા એક મહા કપિ હનિ, રૂધિર બમત ધરનીં ઢનમની.
પુનિ સંભારી ઉઠી સો લંકા, જોરિ પાનિ કર બિનય સસંકા;
જબ રાવનહિ બ્રહ્મ બર દીન્હા, ચલત બિરંચિ કહા મોહિ ચીન્હા.
બિકલ હોસિ તેં કપિ કેં મારે, તબ જાનેસુ નિસિયર સંધારે;
તાત મોર અતિ પુન્ય બહૂતા, દેખેઉં નયન રામ કર દૂતા.

(દો) તાત સ્વર્ગ અપબર્ગ સુખ ધરિઅ તુલા એક અંગ,
તૂલ ન તાહિ સકલ મિલિ જો સુખ લવ સત સંગ. (૪)

પ્રભિસિ નગર કીજે સબ કાજા, હૃદયેં રાખિ કોસલપુર રાજા;
ગરલ સુધા રિપુ કરહિં મિતાર્થ, ગોપદ સિંધુ અનલ સિતલાર્થ.
ગરુડ સુમેરુ રેનુ સમ તાહી, રામ કૃપા કરિ ચિતવા જાહી;
અતિ લઘુ રૂપ ધરેઉ હનુમાના, પૈઠા નગર સુમિરિ ભગવાના.
મંદિર મંદિર પ્રતિ કરિ સોધા, દેખે જહું તહું અગનિત જોધા;
ગયઉ દસાનન મંદિર માહિં, અતિ બિચિત્ર કહિ જાત સો નાહીં.
સયન કિઝેં દેખા કપિ તેહી, મંદિર મહું ન દીખિ બૈદેહી;
ભવન એક પુનિ દીખ સુહાવા, હરિ મંદિર તહું ભિન્ન બનાવા.

(દો) રામાયુધ અંકિત ગૃહ સોભા બરનિ ન જાઈ,
નવ તુલસિકા બુંદ તહું દેખિ હરષ કપિરાર્થ. (૫)

લંકા નિસિયર નિકર નિવાસા, ઈહાં કહાં સજ્જન કર બાસા;
મન મહું તરક કરેં કપિ લાગા, તેહીં સમય બિભીષનુ જાગા.
રામરામ તેહિં સુમિરન કીન્હા, હૃદયેં હરષ કપિ સજ્જન ચીન્હા,
એહિ સન હઠિ કરિહઉં પહિયાની, સાધુ તે હોઈ ન કારજ હાની.
બિપ્ર રૂપ ધરિ બચન સુનાએ, સુનત બિભીષન ઉઠિ તહું આએ;
કરિ પ્રનામ પૂંછી કુસલાઈ, બિપ્ર કહહુ નિજ કથા બુઝાઈ.
કી તુમ્હ હરિ દાસન્હ મહું કોઈ, મોરેં હૃદય પ્રીતિ અતિ હોઈ;
કી તુમ્હ રામુ દીન અનુરાગી, આયહુ મોહિ કરન બડભાગી.

(દો) તબ હનુમંત કહી સબ રામકથા નિજનામ,
સુનત જુગલતન પુલકમન મગન સુમિરિ ગુન ગ્રામ. (૬)

સુનહું પવનસુત રહનિ હમારી, જિમિ દસનન્હિ મહુ જીભ બિયારી;
તાત કબહું મોહિ જાનિ અનાથા, કરિહહિં કૃપા ભાનુકુલ નાથા.
તામસ તનુ કદ્ધુ સાધન નાહીં, પ્રીતિ ન પદ સરોજ મન માહિં;
અબ મોહિ ભા ભરોસ હનુમંતા, બિનુ હરિકૃપા મિલહિં નહિં સંતા.
જોં રઘુબીર અનુગ્રહ કીન્હા, તો તુમ્હ મોહિ દરસુ હઠિ દીન્હા;
સુનહુ બિભિષન પ્રભુ કે રીતી, કરહિં સદા સેવક પર પ્રીતી.
કહહુ કવન મેં પરમ કુલીના, કપિ ચંચલ સબહિં બિધિ હીના;
પ્રાત લેઈ જો નામ હમારા, તેહિ દિન તાહિ ન મિલે અહારા.

(દો) અસ મેં અધમ સખા સુનુ મોહૂ પર રઘુબીર,
કીન્હી કૃપા સુમિરિ ગુન ભરે બિલોચન નીર. (૭)

જાનતહું અસ સ્વામિ બિસારી, ફિરહિં તે કાહે ન હોહિં દુખારી;
એહિ બિધિ કહત રામ ગુન ગ્રામા, પાવા અનિર્ભાચ્ય બિશ્રામા.
પુનિ સબ કથા બિભિષન કહી, જેહિ બિધિ જનકસુતા તહું રહી;
તબ હનુમંત કહા સુનુ ભ્રાતા, દેખી ચહઉં જાનકી માતા.
જુગુતિ બિભીષન સકલ સુનાઈ, ચલેઉ પવનસુત બિદા કરાઈ;
કરિ સોઈ રૂપ ગયઉ પુનિ તહવાં, બન અસોક સીતા રહ જહવાં.
દેખિ મનહિં મહું કીન્હ પ્રનામા, બૈઠેહિં બીતી જાત નિસિ જામા;
કૃસ તનુ સીસ જટા એક બેની, જપતિ હૃદયેં રઘુપતિ ગુન શ્રેની.

(દો) નિજ પદ નયન દિઝેં મન રામ પદ કમલ લીન,
પરમ દુઃખી ભા પવનસુત દેખિ જાનકી દીન. (૮)

તરુ પલ્લવ મહું રહા લુકાઈ, કરઈ બિયાર કરોં કા ભાઈ;
તેહિ અવસર રાવનુ તહું આવા, સંગ નારિ બહુ કિએ બનાવા.
બહુ બિધિ ખલ સીતહિ સમુઝાવા, સામ દામ ભય ભેદ દેખાવા.
કહ રાવનુ સુનુ સુમુખિ સયાની, મંદોદરી આદિ સબ રાની.
તવ અનુચરી કરઉં પન મોરા, એક બાર બિલોકુ મમ ઓરા;
તૂન ધરિ ઓટ કહતિ બૈદેહી, સુમિરિ અવધપતિ પરમ સનેહી.
સુનુ દસમુખ ખદ્યોત પ્રકાસા, કબહું કિ નલિની કરઈ બિકાસા,
અસ મન સમુઝુ કહતિ જાનકી, ખલ સુધિ નહિં રઘુબીર બાન કી;
સઠ સૂનેં હરિ આનેહિ મોહી, અધમ નિલજ્જ લાજ નહિં તોહી.

(દો) આપુહિ સુનિ બઘોત સમ રામહિ ભાનુ સમાન,
પરુષબચનસુનિકાઢિઅસિબોલાઅતિખિસિઆન. (૯)

સીતા તેં મમ કૃત અપમાના, કટિહઉં તવ સિર કઠિન કૃપાના;
નાહિં ત સપદિ માનુ મમ બાની, સુમુખિ હોતિ ન ત જીવન હાની.
શ્યામ સરોજ દામ સમ સુંદર, પ્રભુ ભુજ કરિ કર સમ દસકંધર;
સો ભુજ કંઠ કિ તવ અસિ ઘોરા, સુનુ સઠ અસ પ્રવાન પન મોરા.
ચંદ્રહાસ હરુ મમ પરિતાપં, રઘુપતિ બિરહ અનલ સંજાતં;
સીતલ નિસિત બહસિ બર ધારા, કહ સીતા હરુ મમ દુઃખ ભારા.
સુનત બચન પુનિ મારન ધાવા, મયતનયાં કહિ નીતિ બુઝાવા,
કહેસિ સકલ નિસિચરન્હિ બોલાઈ, સીતહિં બહુ બિધિ ત્રાસહુ જાઈ;
માસ દિવસ મહું કહા ન માના, તૌ મેં મારબિ કાઢિ કૃપાના.

(દો) ભવન ગયઉ દસકંધર, ઈહાં પિસાયિનિ બુંદ;
સીતહિ ત્રાસ દેખાવહિં, ધરહિં રૂપ બહુ મંદ. (૧૦)

ત્રિજટા નામ રાચ્છસી એકા, રામ ચરન રતિ નિપુન બિબેકા;
સબનહૌ બોલિ સુનાએસિ સપના, સીતહિ સેઈ કરહુ હિત અપના.
સપનેં બાનર લંકા જારી, જાતુધાન સેના સબ મારી;
ખર આરૂઢ નગન દસસીસા, મુંડિત સિર ખંડિત ભુજ બીસા.
એહિ બિધિ સો દચ્છિન દિસિ જાઈ, લંકા મનહું બિભીષન પાઈ;
નગર ફિરી રઘુબીર દોહાઈ, તબ પ્રભુ સીતા બોલિ પઠાઈ.
યહ સપના મેં કહઉં પુકારી, હોઈહિ સત્ય ગર્એ દિન ચારી;
તાસુ બચન સુનિ તે સબ ડરીં, જનકસુતા કે ચરનન્હિ પરીં.

(દો) જહું તહું ગઈ સકલ તબ સીતા કર મન સોચ,
માસદિવસબીતેં મોહિ, મારિહિ નિસિચર પોચ. (૧૧)

ત્રિજટા સન બોલીં કર જોરી, માતુ બિપતિ સંગિનિ તેં મોરી;
તજોં દેહ કરુ બેગિ ઉપાઈ, દુસહ બિરહુ અબ નહિં સહિ જાઈ.
આનિ કાઠ રચુ ચિતા બનાઈ, માતુ અનલ પુનિ દેહિ લગાઈ;
સત્ય કરહિ મમ પ્રીતિ સયાની, સુનૈ કો શ્રવન સૂલ સમ બાની.
સુનત બચન પદ ગહિ સમુઝાએસિ, પ્રભુ પ્રતાપ બલ સજસુ સુનાએસિ;
નિસિ ન અનલ મિલ સુનુ સુકુમારી, અસ કહિ સો નિજ ભવન સિધારી.
કહ સીતા બિધિ ભા પ્રતિકૂલા, મિલિહિ ન પાવક મિટિહિ ન સૂલા;

દેખિઅત પ્રગટ ગગન અંગારા, અવનિ ન આવત એકઉ તારા.
પાવકમય સસિ સ્રવત ન આગી, માનહુ મોહિ જાનિ હતભાગી;
સુનહિ બિનય મમ બિટપ અસોકા, સત્ય નામ કરુ હરુ મમ સોકા.
નૂતન કિસલય અનલ સમાના, દેહિ અગિનિ જનિ કરહિ નિદાના;
દેખિ પરમ બિરહાકુલ સીતા, સો છન કપિહિ કલપ સમ બીતા.

(સો) કપિ કરિ હદયેં બિચાર દીન્હિ મુદ્રિકા ડારિ તબ,
જનુ અસોક અંગાર દીન્હિ હરષિ ઉઠિ કર ગહેઉ. (૧૨)

તબ દેખી મુદ્રિકા મનોહર, રામ નામ અંકિત અતિ સુંદર;
ચકિત ચિતવ મુદરી પહિચાની, હરષ બિષાદ હદયેં અકુલાની.
જીતી કો સકઈ અજય રઘુરાઈ, માયા તેં અસિ રચિ નહિં જાઈ;
સીતા મન બિચાર કર નાના, મધુર બચન બોલેઉ હનુમાના.
રામચંદ્ર ગુન બરનેં લાગા, સુનતહિં સીતા કર દુઃખ ભાગા;
લાગીં સુનેં શ્રવન મન લાઈ, આદિહુ તેં સબ કથા સુનાઈ.
શ્રવનામૃત જેહિં કથા સુહાઈ, કહી સો પ્રગટ હોતિં કિન ભાઈ;
તબ હનુમંત નિકટ ચલિ ગયઉ, ફિરિ બૈઠિં મન બિસમય ભયઉ.
રામ દૂત મેં માતુ જાનકી, સત્ય સપથ કરુનાનિધાનકી,
યહ મુદ્રિકા માતુ મેં આની, દીન્હિ રામ તુમ્હ કહું સહિદાની;
નર બાનરહિ સંગ કહુ કેસેં, કહી કથા ભઈ સંગતિ જૈસેં.

(દો) કપિ કે બચન સપ્રેમ સુનિ ઉપજા મન બિસ્વાસ,
જાના મન કમ બચન યહ કૃપાસિંધુ કર દાસ. (૧૩)

હરિજન જાનિ પ્રીતિ અતિ ગાઢી, સજલ નયન પુલકાવલિ બાઢી;
બૂડત બિરહ જલધિ હનુમાના, ભયહુ તાત મો કહું જલજાના.
અબ કહુ કુસલ જાઉં બલિહારી, અનુજ સહિત સુખ ભવન ખરારી;
કોમલચિત્ત કૃપાલ રઘુરાઈ, કપિ કેહિ હેતુ ધરી નિહુરાઈ.
સહજ બાનિ સેવક સુખદાયક, કબહુંક સુરતિ કરત રઘુનાયક;
કબહું નયન મમ શીતલ તાતા, હોઈહિં નિરખિ શ્યામ મૂદુ ગાતા.
બચનુ ન આવ નયન ભરે બારી, અહહ નાથ હોં નિપટ બિસારી;
દેખિ પરમ બિરહાકુલ સીતા, બોલા કપિ મૂદુ બચન બિનીતા.
માતુ કુસલ પ્રભુ અનુજ સમેતા, તવ દુઃખ દુઃખી સુકૃપા નિકેતા;
જનિ જનની માનહુ જિયેં ઊના, તુમ્હ તે પ્રેમુ રામ કેં દૂના.

(દો) રઘુપતિ કર સંદેસુ અબ, સુનુ જનની ધરિ ધીર,
અસ કહિ કપિ ગદગદ ભયઉ ભરે બિયોચનનીર. (૧૪)

કહેઉ રામ બિયોગ તવ સીતા, મો કહું સકલ ભએ બિપરીતા;
નવ તરુ કિસલય મનહું કૃસાનૂ, કાલનિસા સમ નિસિ સસિ ભાનૂ.
કુબલય બિપિન કુતં બન સરિસા, બારિદ તપત તેલ જનુ બરિસા;
જે હિત રહે કરત તેઈ પીરા, ઉરગ સ્વાસ સમ ત્રિબિધ સમીરા.
કહેહૂ તે કષ્ટ દુઃખ ઘટિ હોઈ, કાહિ કહોં યહ જાન ન કોઈ;
તત્વ પ્રેમ કર મમ અરૂ તોરા, જાનત પ્રિયા એકુ મનુ મોરા.
સો મનુ સદા રહત તોહિ પાહી, જાનુ પ્રીતિ રસુ એતનેહિ માહી;
પ્રભુ સંદેસુ સુનત બેદેહી, મગન પ્રેમ તન સુધિ નહિ તેહિ.
કહ કપિ હૃદય ધીર ધરુ માતા, સુમિરુ રામ સેવક સુખદાતા;
ઉર આનહુ રઘુપતિ પ્રભુતાઈ, સુનિ મમ બચન તજહુ કદરાઈ.

(દો) નિસિયર નિકર પતંગ સમ રઘુપતિ બાવન કૃસાનુ,
જનની હૃદયે ધીર ધરુ જરે નિસાયર જાનું. (૧૫)

જોં રઘુબીર હોતિ સુધિ પાઈ, કરતે નહિ બિલંબુ રઘુરાઈ;
રામ બાન રબિ ઉએ જાનકી, તમ બરૂથ કહું જાતુધાન કી.
અબહિં માતુ મેં જાઉં લવાઈ, પ્રભુ આયસુ નહિં રામ દોહાઈ;
કષ્ટક દિવસ જનની ધરુ ધીરા, કપિન્હ સહિત અઈહહિં રઘુબીરા.
નિસિયર મારિ તોહિ લે જૈહહિં, તિહું પુર નારદાદિ જસુ ગૈહહિં;
હેં સુત કપિ સબ તુમ્હહિં સમાના, જાતુધાન અતિ ભટ બલવાના.
મોરેં હૃદય પરમ સંદેહા, સુનિ કપિ પ્રગટ કીન્હિ નિજ દેહા,
કનક ભૂધરાકાર સરીરા, સમર ભયંકર અતિબલ બીરા;
સીતા મન ભરોસ તબ ભયગી, પુનિ લઘુ રૂપ પવનસુત લયગી.

(દો) સુનુ માતા સાખામૃગ નહિં બલ બુદ્ધિ બિસાલ,
પ્રભુ પ્રતાપ તેં ગરુડહિં ખાઈ પરમ લઘુ બ્યાલ. (૧૬)

મન સંતોષ સુનત કપિ બાની, ભગતિ પ્રતાપ તેજ બલ સાની;
આસિષ દીન્હિ રામપ્રિય જાના, હોહુ તાત બલ સીલ નિધાના.
અજર અમર ગુનનિધિ સુત હોહુ, કરહુ બહુત રઘુનાયક છોહુ;
કરહું કૃપા પ્રભુ અસ સુનિ કાના, નિર્ભર પ્રેમ મગન હનુમાના.
બાર બાર નાએસિ પદ સીસા, બોલા બચન જોરિ કર કીસા;

અબ કૃતકૃત્ય ભયઉ મેં માતા, આસિષ તવ અમોઘ બિખ્યાતા.
સુનહુ માતુ મોહિ અતિસય ભૂખા, લાગિ દેખિ સુંદર ફલ રૂખા;
સુનુ સુત કરહિં બિપિન રખવારી, પરમ સુભટ રજનીયર ભારી,
તિન્હ કર ભય માતા મોહિ નાહી, જોં તુમ્હ સુખ માનહુ મન માહી.

(દો) દેખિ બુદ્ધિ બલ નિપુન કપિ કહેઉ જાનકીં જાહુ,
રઘુપતિ ચરન હૃદયે ધરિ તાત મધુર ફલ ખાહું. (૧૭)

ચલેઉ નાઈ સિરુ પૈઠેઉ બાગા, ફલ ખાએસિ તરુ તોરેં લાગા;
રહે તહાં બહુ ભટ રખવારે, કષ્ટ મારેસિ કષ્ટ જાઈ પુકારે.
નાથ એક આવા કપિ ભારી, તેહિં અસોક બાટિકા ઉજારી;
ખાએસિ ફલ અરુ બિટપ ઉપારે, રચ્ચક મર્દિ મર્દિ મહિ ડારે.
સુનિ રાવન પઠએ ભટ નાના, તિન્હહિ દેખિ ગર્જેઉ હનુમાના;
સબ રજનીયર કપિ સંધારે, ગએ પુકારત કષ્ટ અધમારે.
પુનિ પઠયઉ તેહિં અચ્ચકુમારી, ચલા સંગ લે સુભટ અપારા;
આવત દેખિ બિટપ ગહિ તર્જા, તાહિ નિપાતિ મહાધુનિ ગર્જા.

(દો) કષ્ટ મારેસિ કષ્ટ મર્દેસિ કષ્ટ મિલએસિ ધરિ ધૂરિ,
કષ્ટ પુનિ જાઈ પુકારે પ્રભુ મર્કટ બલ ભૂરિ. (૧૮)

સુનિ સુત બધ લંકેસ રિસાના પઠએસિ મેઘનાદ બલવાના;
મારસિ જનિ સુત બાંધેસુ તાહી, દેખિઅ કપિહિ કહાં કર આહી.
ચલા ઈંદ્રજિત અતુલિત જોધા, બંધુ નિધન સુનિ ઉપજા કોધા;
કપિ દેખા દારુન ભટ આવા, કટકટાઈ ગર્જા અરુ ધાવા.
અતિ બિસાલ તરુ એક ઉપારા, બિરથ કીન્હ લંકેસ કુમારા;
રહે મહાભટ તાકે સંગા, ગહિ ગહિ કપિ મર્દઈ નિજ અંગા.
તિન્હહિ નિપાતિ તાહિ સન બાજા, ભિરે જુગલ માનહું ગજરાજા,
મુઠિકા મારિ ચઢા તરુ જાઈ, તાહિ એક છન મુરછા આઈ;
ઉઠિ બહોરિ કીન્હિસિ બહુ માયા, જીતિ ન જાઈ પ્રભંજન જાયા.

(દો) બ્રહ્મ અસ્ત્ર તેહિ સાંધા કપિ મન કીન્હ બિચાર,
જોં ન બ્રહ્મસર માનઉ મહિમા મિટઈ અપાર. (૧૯)

બ્રહ્મબાન કપિ કહુ તેહિં મારા, પરતિહું બાર કટકુ સંધારા;
તેહિં દેખા કપિ મુરછિત ભયગી, નાગપાસ બાંધેસિ લે ગયગી.
જાસુ નામ જપિ સુનહુ ભવાની, ભવ બંધન કાટહિં નર ગ્યાની;

તાસુ દૂત કિ બંધ તરુ આવા, પ્રભુ કારજ લગિ કપિહિં બંધાવા.
કપિ બંધન સુનિ નિસિયર ધાએ, કૌતુક લાગિ સભાં સબ આએ;
દસમુખ સભા દીખિ કપિ જાઈ, કહિ ન જાઈ કછુ અતિ પ્રભુતાઈ.
કર જોરેં સુર દિસિપ બિનીતા, ભૂકુટિ બિલોકત સકલ સભીતા;
દેખિ પ્રતાપ ન કપિ મન સંકા, જિમિ અહિગન મહુ ગરુડ અસંકા.

(દો) કપિહિ બિલોકિ દસાનન બિહસા કહિ દુર્બાદ,
સુતબધ સુરતિ કીન્હિ પુનિ ઉપજા હદયેં બિષાદ. (૨૦)

કહ લંકેસ કવન તેં કીસા, કેહિ કેં બલ ઘાલેહિ બન ખીસા;
કી ઘોં શ્રવન સુનેહિ નહિં મોહી, દેખઉં અતિ અસંક સઠ તોહિ.
મારે નિસિયર કેહિં અપરાધા, કહુ સઠ તોહિ ન પ્રાન કઈ બાધા;
સુનુ રાવન બ્રહ્માંડ નિકાયા, પાઈ જાસુ બલ બિરચતિ માયા.
જાકેં બલ બિરંચિ હરિ ઈસા, પાલત સૃજત હરત દસસીસા;
જા બલ સીસ ધરત સહસાનન, અંડકોષ સમેત ગિરિ કાનન,
ધરઈ જો બિબિધ દેહ સુરત્રાતા, તુમ્હ સે સઠન્હ સિખાવનુ દાતા.
હર કોદંડ કઠિન જેહિં ભંજા, તેહિ સમેત નૃપ દલ મદ ગંજા;
ખર દૂષન ત્રિસિરા અરુ બાલી, બધે સકલ અતુલિત બલસાલી.

(દો) જાકે બલ લવલેસ તેં જિતહુ ચરાચર ઝારિ,
તાસુ દૂત મેં જા કરિ હરિ આનેહુ પ્રિય નારિ. (૨૧)

જાનઉ મેં તુમ્હારિ પ્રભુતાઈ, સહસબાહુ સન પરી લરાઈ;
સમર બાલિ સન કરિ જસુ પાવા, સુનિ કપિ બચન બિહસિ બિહરાવા.
ખાયઉં ફલ પ્રભુ લાગી ભૂખા, કપિ સુભાવ તેં તોરેઉં રૂખા;
સબ કેં દેહ પરમ પ્રિય સ્વામી, મારહિં મોહિ કુમારગ ગામી.
જિન્હ મોહિ મારા તે મેં મારે, તેહિ પર બાંધેઉં તનયેં તુમ્હારે;
મોહિ ન કછુ બાંધે કઈ લાજા, કીન્હ ચહઉં નિજ પ્રભુ કર કાજા.
બિનતી કરઉં જોરિ કર રાવન, સુનહુ માન તજિ મોર સિખવન;
દેખહુ તુમ્હ નિજ કુલહિ બિચારી, ભ્રમ તજિ ભજહુ ભગત ભયહારી.
જાકેં ડર અતિ કાલ ડેરાઈ, જો સુર અસુર ચરાચર ખાઈ;
તાસોં બચરુ કબહુ નહિં કીજેં, મોરે કહેં જાનકી દીજેં.

(દો) પ્રનતપાલ રઘુનાયક કરુના સિંધુ ખરારિ,
ગએં સરન પ્રભુ રાખિહેં તવ અપરાધ બિસારિ. (૨૨)

રામ ચરન પંકજ ઉર ધરહુ, લંકા અચલ રાજુ તુમ્હ કરહુ;
રિષિ પુલસ્તિ જસુ બિમલ મયંકા, તેહિ સસિ મહુ જનિ હોહુ કલંકા.
રામ નામ બિનુ ગિરા ન સોહા, દેખુ બિચારી ત્યાગિ મદ મોહા;
બસન હીન નહિં સોહ સુરારી, સબ ભૂષન ભૂષિત બર નારી.
રામ બિમુખ સંપત્તિ પ્રભુતાઈ, જાઈ રહી પાઈ બિનુ પાઈ;
સજલ મૂલ જિન્હ સરિતન્હ નાહીં, બરષિ ગએં પુનિ તબહિં સુખાહીં.
સુનુ દસકંઠ કહઉં પન રોપી, બિમુખ રામ ત્રાતા નહિં કોપી;
સંકર સહસ બિખુ અજ તોહી, સકહિં ન રાખિ રામ કર દ્રોહી.

(દો) મોહમૂલબહુ સૂલપ્રદ ત્યાગહુ તમ અભિમાન,
ભજહુ રામ રઘુનાયક કૃપા સિંધુ ભગવાન. (૨૩)

જલપિ કહી કપિ અતિ હિત બાની, ભગતિ બિબેક બરતિ નય સાની;
બોલા બિહસિ મહા અભિમાની, મિલા હમહિ કપિ ગુર બડ ગ્યાની.
મૃત્યુ નિકટ આઈ ખલ તોહી, લાગેસિ અધમ સિખવન મોહી;
ઉલટા હોઈ હિ કહ હનુમાના, મતિભ્રમ તોર પ્રગટ મેં જાના.
સુનિ કપિ બચન બહુત ખિસિઆના, બેગિ ન હરહુ મૂઢ કર પ્રાના;
સુનત નિસાયર મારન ધાએ, સચિવન્હ સહિત બિભીષનુ આએ.
નાઈ સીસ કરિ બિનય બહૂતા, નીતિ બિરોધ ન મારિઅ દૂતા;
આન દંડ કછુ કરિઅ ગોસાં, સબહિં કહા મંત્ર ભલ ભાઈ;
સુનત બિહસિ બોલા દસકંધર, અંગ ભંગ કરિ પઠઈઅ બંદર.

(દો) કપિ કેં મમતા પૂછ પર સબહિ કહઉં સમુઝાઈ,
તેલ બોરિ પટ બાંધિ પુનિ પાવક દેહુ લગાઈ. (૨૪)

પૂંછહીન બાનર તહું જાઈ હિ, તબ સઠ નિજ નાથહિં લઈ આઈ હિ;
જિન્હ કે કીન્હિસિ બહુત બડાઈ, દેખઉં મેં તિન્હ કે પ્રભુતાઈ.
બચન સુનત કપિ મન મુસુકાના, ભઈ સહાય સારદ મેં જાના;
જાતુધાન સુનિ રાવન બચના, લાગે રચેં મૂઢ સોઈ રચના.
રહા ન નગર બસન ઘૂત તેલા, બાઢી પૂછ કીન્હ કપિ ખેલા;
કૌતુક કહું આએ પુરબાસી, માહરિં ચરન કરહિં બહુ હાંસી.
બાજહિં ઢોલ દેહિં સબ તારી, નગર ફેરિ પુનિ પૂછ પ્રજારી,
પાવક જરત દેખિ હનુમંતા, ભયઉ પરમ લઘુરૂપ તુરંતા;
નિબુકિ ચઢેઉ કપિ કનક અટારી, ભઈ સભીત નિસાયર નારી.

(દો) હરિ પ્રેરિત તેહિ અવસર ચલે મરુત ઉનયાસ,
અટ્ટહાસ કરિ ગર્જા કપિ બઢિ લાગ અકાસ. (૨૫)

દેહ બિસાલ પરમ હરુઆઈ, મંદિર તેં મંદિર ચઢ ધાઈ;
જરઈ નગર ભા લોગ બિહાલા, ઝપટ લપટ બહુ કોટિ કરાલા.
તાત માતુ હા સુનિઅ પુકારા, એહિ અવસર કો હમહિ ઉબારા;
હમ જો કહા યહ કપિ નહિં હોઈ, બાનર રૂપ ધરેં સુર કોઈ.
સાધુ અવગ્યા કર ફલુ એસા, જરઈ નગર અનાથ કર જૈસા;
જારા નગરુ નિમિષ એક માહી, એક બિભીષન કર ગૃહ નાહી.
તા કર દૂત અનલ જેહિં સિરિજા, જરા ન સો તેહિ કારન ગિરિજા;
ઉલટી પલટિ લંકા સબ જારી, કૂદિ પરા પુનિ સિંધુ મઝારી.

(દો) પૂંછ બુઝાઈ ખોઈ શ્રમ ધરિ લઘુ રૂપ બહોરિ,
જનકસુતા કેં આગેં ઠાઠ ભયઉ કર જોરિ. (૨૬)

માતુ મોહિ દીજે કછુ ચીન્હા, જૈસેં રઘુનાયક મોહિ દીન્હા;
ચૂડામનિ ઉતારિ તબ દયઉ, હરષ સમેત પવન સુત લયઊ.
કહેહુ તાત અસ મોર પ્રનામા, સબ પ્રકાર પ્રભુ પૂરનકામા;
દીન દયાલ બિરિદુ સંભારી, હરહુ નાથ મમ સંકટ ભારી.
તાત સકસુત કથા સુનાએહુ, બાન પ્રતાપ પ્રભુહિ સમુઝાએહુ;
માસ દિવસ મહું નાથુ ન આવા, તૌ પુનિ મોહિ જિઅત નહિં પાવા.
કહુ કપિ કેહિ બિધિ રાખોં પ્રાના, તુમ્હહૂ તાત કહત અબ જાના;
તોહિ દેખિ સીતલિ ભઈ છાતિ, પુનિ મો કહુ સોઈ દિનુ સો રાતી.

(દો) જનકસુતહિ સમુઝાઈ કરિ બહુ બિધિ ધીરજુદીન્હ,
ચરન કમલ સિરુનાઈ કપિ ગવનુરામ પહિં કીન્હ. (૨૭)

ચલત મહાધુનિ ગર્જેસિ ભારી, ગર્ભ સ્ત્રવહિ સુનિ નિસિચર નારી;
નાધિ સિંધુ એહિ પારહિં આવા, સબદ કિલિકિલા કપિન્હ સુનાવા.
હરષે સબ બિલોકિ હનુમાના, નૂતન જન્મ કપિન્હ તબ જાના;
મુખ પ્રસન્ન તન તેજ બિરાજા, કીન્હેસિ રામચંદ્ર કર કાજા.
મિલે સકલ અતિ ભએ સુખારી, તલફત મીન પાવ જિમિ બારી;
ચલે હરષિ રઘુનાયક પાસા, પૂંછત કહત નવલ ઈતિહાસા;
તબ મધુબન ભીતર સબ આએ, અંગદ સંમત મધુ ફલ ખાએ;
રખવારે જબ બરજન લાગે, મુષ્ટિ પ્રહાર હનત સબ ભાગે.

(દો) જાઈ પુકારે તે સબ બન ઉજાર જુબરાજ,
સુનિ સુગ્રીવ હરષ કપિ કરિ આએ પ્રભુ કાજ. (૨૮)

જોં ન હોતિ સીતા સુધિ પાઈ, મધુબન કે ફલ સકહિં કિ ખાઈ;
એહિ બિધિ મન બિચાર કર રાજા, આઈ ગએ કપિ સહિત સમાજા.
આઈ સબન્હિ નાવા પદ સીસા, મિલેઉ સબન્હિ અતિ પ્રેમ કપીસા;
પૂંછી કુસલ કુસલ પદ દેખી, રામકૃપાં ભા કાજુ બિસેષી.
નાથ કાજુ કીન્હેઉ હનુમાના, રાખે સકલ કપિન્હ કે પ્રાના;
સુનિ સુગ્રીવ બહુરિ તેહિ મિલેઉ, કપિન્હ સહિત રઘુપતિ પહિં ચલેઊ.
રામ કપિન્હ જબ આવત દેખા, કિએં કાજુ મન હરષ બિસેષા;
ફટિક સિલા બૈઠે દૌ ભાઈ, પરે સકલ કપિ ચરનન્હિ જાઈ.

(દો) પ્રીતિ સહિત સબ ભેટે રઘુપતિ કરુના પુંજ,
પૂંછી કુસલ નાથ અબ કુસલ દેખિ પદ કંજ. (૨૯)

જામવંત કહ સુનુ રઘુરાયા, જા પર નાથ કરહુ તુમ્હ દાયા;
તાહિ સદા સુભ કુસલ નિરંતર, સુર નર મુનિ પ્રસન્ન તા ઊપર.
સોઈ બિજઈ બિનઈ ગુન સાગર, તાસુ સુજસુ ત્રૈલોક ઉજાગર;
પ્રભુ કીં કૃપા ભયઉ સબુ કાજુ, જન્મ હમાર સુફલ ભા આજુ.
નાથ પવનસુત કીન્હિ જો કરની, સહસહું મુખ ન જાઈ સો બરની;
પવનતનય કે ચરિત સુહાએ, જામવંત રઘુપતિહિ સુનાએ.
સુનત કૃપાનિધિ મન અતિ ભાએ, પુનિ હનુમાન હરષિ હિયેં લાએ;
કહહુ તાત કેહિ ભાંતિ જાનકી, રહતિ કરતિ રચ્છા સ્વપ્રાન કી.

(દો) નામ પાહરૂ દિવસ નિસિ ધ્યાન તુમ્હાર કપાટ,
લોચન નિજ પદ જંત્રિત જાહિં પ્રાન કેહિં બાટ. (૩૦)

ચલત મોહિ ચૂડામનિ દીન્હી, રઘુપતિ હૃદયેં લાઈ સોઈ લીન્હી;
નાથ જુગલ લોચન ભરિ બારી, બચન કહે કછુ જનકકુમારી.
અનુજ સમેત ગહેહુ પ્રભુ ચરના, દીન બંધુ પ્રનતારતિ હરના;
મન કમ બચન ચરન અનુરાગી, કેહિં અપરાધ નાથ હોં ત્યાગી.
અવગુન એક મોર મેં માના, બિછુરત પ્રાન ન કીન્હ પયાના;
નાથ સો નયનન્હિ કો અપરાધા, નિસરત પ્રાન કરહિં હઠિ બાધા.
બિરહ અગિનિ તનુ તૂલ સમીરા, સ્વાસ જરઈ છન માહિં સરીરા,
નયન સ્ત્રવહિં જલુ નિજ હિત લાગી, જરેં ન પાવ દેહ બિરહાગી;
સીતા કે અતિ બિપતિ બિસાલા, બિનહિં કહેં ભલિ દીનદયાલા.

(દો) નિનિષનિમિષ કરુનાનિધિ જાહિં કલપ સમભીતિ,
બેગિયલિઅપ્રભુઆનિઅભુજબલખલદલજીતિ. (૩૧)

સુનિ સીતા દુઃખ પ્રભુ સુખ અચના, ભરિ આએ જલ રાજિવ નયના;
બચન કાયે મન મમ ગતિ જાહિ, સપનેહું બૂઝિઅ બિપતિ કિ તાહી.
કહ હનુમંત બિપતિ પ્રભુ સોઈ, જબ તવ સુમિરન ભજન ન હોઈ;
કેતકિ બાત પ્રભુ જાતુધાન કી, રિપહિ જીતિ આનિબી જાનકી.
સુનુ કપિ તોહિ સમાન ઉપકારી, નહિં કોઉ સુર નર મુનિ તનુધારી;
પ્રતિ ઉપકાર કરોં કા તોરા, સનમુખ હોઈ ન સક્ત મન મોરા.
સુનુ સુત તોહિ ઉરિન મેં નાહીં દેખેઉં કરિ બિચાર મન માહીં;
પુનિ પુનિ કપિહિ ચિતવ સુરત્રાતા, લોચન નીર પુલક અતિ ગાતા.

(દો) સુનિપ્રભુબચનબિલોકી મુખગાતહરષિહનુમંત,
ચરન પરેઉ પ્રેમાકુલ ત્રાહિ ત્રાહિ ભગવંત. (૩૨)

બાર બાર પ્રભુ ચહઈ ઉઠાવા, પ્રેમ મગન તેહિ ઉઠબ ન ભાવા;
પ્રભુ કર પંકજ કપિ કેં સીસા, સુમિરિ સો દસા મગન ગૌરીસા.
સાવધાન મન કરિ પુનિ સંકર, લાગે કહન કથા અતિ સુંદર;
કપિ ઉઠાઈ પ્રભુ હૃદયે લગાવા, કર ગહિ પરમ નિકટ બૈઠાવા.
કહુ કપિ રાવન પાલિત લંકા, કેહિ બિધિ દહેઉ દુર્ગ અતિ બંકા;
પ્રભુ પ્રસન્ન જાના હનુમાલા, બોલા બચન બિગત અભિમાના.
સાખા મૃગ કે બડિ મનુસાઈ, સાખા તેં સાખા પર જાઈ,
નાધિ સિંધુ હાટકપુર જારા, નિસિચર ગન બધિ બિપિન ઉજારા;
સો સબ તવ પ્રતાપ રઘુરાઈ, નાથ ન કછૂ મોરિ પ્રભુતાઈ.

(દો) તાકહું પ્રભુકછુ અગમ નહિં જા પર તુમ્હ અનુકૂલ,
તવ પ્રભાવે બડવાનલહિ જારિ સકઈ ખલુ તૂલ. (૩૩)

નાથ ભગતિ અતિ સુખદાયની, દેહુ કૃપા કરિ અનપાયની;
સુનિ પ્રભુ પરમ સરલ કપિ બાની, એવમસ્તુ તબ કહેઉ ભવાની.
ઉમા રામ સુભાઉ જેહિં જાના, તાહિ ભજનુ તજિ ભાવ ન આના;
યહ સંબાદ જાસુ ઉર આવા, રઘુપતિ ચરન ભગતિ સોઈ પાવા.
સુનિ પ્રભુ બચન કહહિં કપિબુંદા, જય જય જય કૃપાલ સુખકંદા;
તબ રઘુપતિ કપિપતિહિ બોલાવા, કહા ચલેં કર કરહુ બનાવા.
અબ બિલંબુ કેહિ કારન કીજે, તુરત કપિન્હ કહુ આયસુ દીજે;
કૌતુક દૈબિ સુમન બહુ બરષી, નભ તેં ભવન ચલે સુર હરષી.

(દો) કપિપતિ બેગિ બોલાએ આએ જૂથપ જૂથ,
નાના બરન અતુલ બલ બાનર ભાલુ બરૂથ. (૩૪)

પ્રભુ પદ પંકજ નાવહિં સીસા, ગર્જહિં ભાલુ મહાબલ કીસા;
દેખી રામ સકલ કપિ સેના, ચિતઈ કૃપા કરિ રાજિવ નૈના.
રામ કૃપા બલ પાઈ કપિંદા, ભએ પચ્છજુત મનહું ગિરિંદા;
હરષિ રામ તબ કીન્હ પયાના, સગુન ભએ સુંદર સુભ નાના.
જાસુ સકલ મંગલમય કીતી, તાસુ પયાન સગુન યહ નીતી;
પ્રભુ પયાન જાના બૈદેહીં, ફરકી બામ અંગ જનુ કહિ દેહીં.
જોઈ જોઈ સગુન જાનકિહિ હોઈ, અસગુન ભયઉ રાવનહિ સોઈ;
ચલા કટકુ કો બરનેં પારા, ગર્જહિં બાનર ભાલુ અપારા.
નખ આયુધ ગિરિ પાદપધારી, ચલે ગગન મહિ ઈચ્છાચારી;
કેહરીનાદ ભાલુ કપિ કરહીં, ડગમગાહિં દિગ્ગજ ચિક્કરહીં.

(છં) ચિક્કરહિં દિગ્ગજ ડોલ મહિ ગિરિ લોલ સાગર ખરભરે,
મન હરષ સભ ગંધર્ભ સુર મુનિ નાગ કિંનર દુઃખ ટરે;
કટકટહિં મર્કટ બિકટ ભટ બહુ કોટિ કોટિન્હ ધાવહી,
જય રામ પ્રબલ પ્રતાપ કોસલનાથ ગુન ગન ગાવહીં.
સહિ સક ન ભાર ઉદાર અહિપતિ બાર બારહિં મોહઈ,
ગહ દસન પુનિ પુનિ કમઠ પૃષ્ઠ કઠોર સો કિમિ સોહઈ;
રઘુબીર રુચિર પ્રયાન પ્રસ્થિતિ જાનિ પરમ સુહાવની;
જનુ કમઠ ખર્પર સર્પરાજ સો લિખિત અભિચલ પાવની.

(દો) એહિ બિધિ જાઈ કૃપાનિધિ ઉતરે સાગર તીર;
જહું તહું લાગે ખાન ફલ ભાલુ બિપુલ કપિ બીર. (૩૫)

ઉહાં નિસાચર રહહિં સસંકા, જબ તેં જારિ ગયઉ કપિ લંકા;
નિજ નિજ ગૂહું સબ કરહિં બિચારા, નહિં નિસિચર કુલ કેર ઉબારા.
જાસુ દૂત બલ બરનિ ન જાઈ, તેહિં આએ પુર કવન ભલાઈ;
દુતિન્હ સન સુનિ પુરજન બાની, મંદોદરી અધિક અકુલાની.
રહસિ જોરી કર પતિ પગ લાગી, બોલી બચન નીતિ રસ પાગી;
કંત કરષ હરિ સન પરિહરહુ, મોર કહા અતિ હિત હિયેં ધરહુ.
સમુજત જાસુ દૂત કઈ કરની, સ્ત્રવહિં ગર્ભ રજનીચર ધરની;
તાસુ નારિ નિજ સચિવ બોલાઈ, પઠવહુ કંત જો ચહહુ ભલાઈ.
તવ કુલ કમલ બિપિન દુઃખદાઈ, સીતા સીત નિસા સમ આઈ;
સુનહુ નાથ સીતા બિનુ દીન્હેં, હિત ન તુમ્હાર સંભુ અજ કિન્હેં.

(દો) રામબાન અહિ ગન સરિસ નિકર નિસાયર ભેક,
જબ લગિ ગ્રસત ન તબ લગિ જતનુ કરહુ તજી ટેક. (૩૬)

શ્રવણ સુનિ સઠ તા કરિ બાની, બિહસા જગત બિદિત અભિમાની;
સભ્ય સુભાઉ નારિ કર સાચા, મંગલ મહું ભય મન અતિ કાચા.
જોં આવઈ મર્કટ કટકાઈ, જિઅહિં બિચારે નિસિયર ખાઈ;
કંપહિ લોકપ જાકીં ત્રાસા, તાસુ નારિ સભીત બડિ હાસા.
અસ કહિ બિહસિ તાહિ ઉર લાઈ, ચલેઉ સભાં મમતા અધિકાઈ;
મંદોદરી હૃદયં કર ચિંતા, ભયઉ કંત પર બિધિ બિપરીતા.
બૈઠેઉ સભાં ખબરિ અસિ પાઈ, સિંધુ પાર સેના સબ આઈ,
બૂઝેસિ સચિવ ઉચિત મત કહહૂ, તે સબ હંસે મષ્ટ કરિ રહહૂ;
જિતેહુ સુરાસુર તબ શ્રમ નાહી, નર બાનર કેહિ લેખે માંહી.

(દો) સચિવ બૈદ ગુરુ તીનિ જોં પ્રિય બોલહિં ભય આસ,

રાજ ધર્મ તન તીનિ કર હોઈ બેગિહીં નાસ. (૩૭)

સોઈ રાવન કહું બની સહાઈ, અસ્તુતિ કરહિં સુનાઈ સુનાઈ;
અવસર જાનિ બિભીષનુ આવા, બ્રાતા ચરન સીસુ તેહિં નાવા.
પુનિ સિરુ નાઈ બૈઠ નિજ આસન, બોલા બચન પાઈ અનુસાસન;
જોં કૃપાલ પૂંછિહુ મોહિ બાતા, મતિ અનુરૂપ કહઉં હિત તાતા.
જો આપન ચાહૈ કલ્યાના, સુજસુ સુમતિ સુભ ગતિ સુખ નાના;
સો પરનારિ લિલાર ગોસાઈ, તજઉ ચઉચિ કે ચંદ કિ નાઈ.
ચૌદહ ભુવન એક પતિ હોઈ, ભૂત દ્રોહ તિષ્ટઈ નહિં સોઈ;
ગુન સાગર નાગર નર જોડિ, અલપ લોભ ભલ કહઈ ન કોડિ.

(દો) કામ ક્રોધ મદ લોભ સબ નાથ નરક કે પંથ,

સબ પરિહરિ રઘુબીરહિ ભજહુ ભજહિં જેહિં સંત. (૩૮)

તાત રામ નહિં નર ભૂપાલા, ભૂવનેશ્વર કાલહુ કર કાલા;
બ્રહ્મ અનામય અજ ભગવંતા, બ્યાપક અજિત અનાદિ અનંતા.
ગો દ્વિજ ઘેનુ દેવ હિતકારી, કૃપા સિંધુ માનુષ તનુ ધારી;
જન રંજન ભંજન ખલ બ્રાતા, બૈદ ધર્મ રચ્છક સુનુ બ્રાતા.
તાહિ બચરુ તજિ નાઈઅ માથા, પ્રનતારતિ ભંજન રઘુનાથા;
દેહુ નાથ પ્રભુ કહુ બૈદેહી, ભજહુ રામ બિનુ હેતુ સનેહી.
સરન ગએ પ્રભુ તાહુ ન ત્યાગા, બિસ્વ દ્રોહ કૃત અધ જેહિ લાગા;
જાસુ નામ ત્રય તાપ નસાવન, સોઈ પ્રભુ પ્રગટ સમુરુ જિયં રાવન.

(દો) બાર બાર પદ લાગઉં બિનય કરઉં દસસીસ,
પરિહરિ માન મોહ મદ ભજહુ કોસલાધીસ. (૩૯ ક)

મુનિ પુલસ્તિ નિજ સિષ્ય સન કહિ પઠઈ યહ બાત,
તુરત સો મૈં પ્રભુ સન કહી પાઈ સુઅવસરુ તાત. (૩૯ ખ)

માલ્યવંત અતિ સચિવ સયાના, તાસુ બચન સુનિ અતિ સુખ માના;
તાત અનુજ તવ નીતિ બિભૂષન, સો ઉર ધરહુ જો કહત બિભીષન.
રિપુ ઉતકરષ કહત સઠ દોડિ, દૂરિ ન કરહુ ઈહાં હઈ કોડિ;
માલ્યવંત ગૃહ ગયઉ બહોરી, કહઈ બિભીષનુ પુનિ કર જોરી.
સુમતિ કુમતિ સબ કેં ઉર રહહીં, નાથ પુરાન નિગમ અસ કહહીં;
જહાં સુમતિ તહં સંપતિ નાના, જહં કુમતિ તહં બિપતિ નિદાના.
તવ ઉર કુમતિ બસી બિપરીતા, હિત અનહિત માનહુ રિપુ પ્રીતા;
કાલરાતિ નિસિયર કુલ કેરી, તેહિ સીતા પર પ્રીતિ ઘનેરી.

(દો) તાત ચરન ગહિ માગઉં રાખહુ મોર દુલાર,

સીતા દેહુ રામ કહુ અહિત ન હોઈ તુમ્હાર. (૪૦)

બુધ પુરાન શ્રુતિ સંમત બાની, કહી બિભીષન નીતિ બખાની;
સુનત દસાનન ઉઠા રિસાઈ, ખલ તોહિ નિકટ મૃત્યુ અબ આઈ.
જિઅસિ સદા સઠ મોર જિઆવા, રિપુ કર પચ્છ મૂઢ તોહિ ભાવા;
કહસિ ન ખલ અસ કો જગ માંહી, ભુજબલ જાહિ જિતા મૈં નાહી.
મમ પુર બસિ તપસિન્હ પર પ્રીતિ, સઠ મિલુ જાઈ તિન્હહિ કહુ નીતી;
અસ કહિ કીન્હેસિ ચરન પ્રહારા, અનુજ ગહે પદ બારહિં બારા.
ઉમા સંત કઈ ઈહઈ બડાઈ, મંદ કરત જો કરઈ ભલાઈ,
તુમ્હ પિતુ સરિસ ભલેહિં મોહિ મારા, રામ ભજેં હિત નાથ તુમ્હારા;
સચિવ સંગ લૈ નભ પથ ગયડિ, સબહિ સુનાઈ કહત અસ ભયડિ.

(દો) રામુ સત્યસંકલ્પ પ્રભુ સભા કાલ બસ તોરિ,

મૈં રઘુબીર સરન અબ જાઉં દેહુ જનિ ખોરિ. (૪૧)

અસ કહિ ચલા બિભીષનુ જબહીં, આયૂહીન ભએ સબ તબહીં;
સાધુ અવગ્યા તુરત ભવાની, કર કલ્યાન અખિલ કે હાની.
રાવન જબહિ બિભીષન ત્યાગા, ભયઉ બિભવ બિનુ તબહિં અભાગા;
ચલેઉ હરષિ રઘુનાયક પાહીં, કરત મનોરથ બહુ મન માહીં;
દેખિહઉં જાઈ ચરન જલજાતા, અરુન મૂદુલ સેવક સુખદાતા.

જે પદ પરસિ તરી રિષિનારી, દંડક કાનન પાવનકારી.
જે પદ જનકસુતાં ઉર લાએ, કપટ કુરંગ સંગ ધર ધાએ;
હર ઉર સર સરોજ પદ જેઈ, અહોભાગ્ય મેં દેખિહઉં તેઈ.

(દો) જિન્હ પાયન્હ કે પાદુકન્હિ ભરતુ રહે મન લાઈ,
તેપદ આજુબિલોકિહઉંઈન્હ નયનન્હિ અબજાઈ. (૪૨)

એહિ બિધિ કરત સપ્રેમ બિચારા, આયઉ સપદિ સિંધુ એહિં પારા;
કપિન્હ બિભીષનુ આવત દેખા, જાના કોઉ રિપુ દૂત બિસેષા.
તાહિ રાખિ કપીસ પહિં આએ, સમાચાર સબ તાહિ સુનાએ;
કહ સુગ્રીવ સુનહુ રઘુરાઈ, આવા મિલન દસાનન ભાઈ.
કહ પ્રભુ સખા બૂઝિએ કાહા, કહઈ કપીસ, સુનહુ નરનાહા;
જાનિ ન જાઈ નિસાયર માયા, કામરૂપ કેહિ કારન આયા.
ભેદ હમાર લેન સઠ આવા, રાખિઅ બાંધિ મોહિ અસ ભાવા,
સખા નીતિ તુમ્હ નીકિ બિચારી, મમ પન સરનાગત ભયહારી;
સુનિ પ્રભુ બચન હરષ હનુમાના, સરનાગત બચ્છલ ભગવાના.

(દો) સરનાગત કહું જે તજહિં નિજ અનહિત અનુમાનિ,
તે નર પાવંર પાપમય તિન્હહિ બિલોકત હાનિ. (૪૩)

કોટિ બિપ્ર બધ લાગહિં જાહૂ, આએ સરન તજઉં નહિં તાહૂ;
સનમુખ હોઈ જીવ મોહિ જબહીં, જન્મ કોટિ અધ નાસહિં તબહીં.
પાપવંત કર સહજ સુભાગિ, ભજનુ મોર તેહિ ભાવ ન કાગિ;
જો પૈ દુષ્ટહૃદય સોઈ હોઈ, મોરં સનસુખ આવ કિ સોઈ.
નિર્મલ મન જન સો મોહિ પાવા, મોહિ કપટ છલ છિદ્ર ન ભાવા;
ભેદ લેન પઠવા દસસીયા, તબહું ન કષ્ટ ભય હાનિ કપીસા.
જગ મહું સખા નિસાયર જેતે, લછિમનુ હનઈ નિમિષ મહું તેતે;
જો સભીત આવા સરનાઈ, રખિહઉં તાહિ પ્રાન કી નાઈ.

(દો) ઉભય ભાંતિ તેહિ આનહુ હુંસિ કહ કૃપાનિકેત,
જય કૃપાલ કહિ કપિ ચલે અંગદ હનૂ સમેત. (૪૪)

સાદર તેહિ આગેં કરિ બાનર, ચલે જહાં રઘુપતિ કરુનાકર;
દૂરિહિ તે દેખે દોઉ ભ્રાતા, નયનાનંદ દાન કે દાતા.
બહુરિ રામ છબિધામ બિલોકી, રહેઉ ઠટુકી એકટક પલ રોકી;
ભુજ પ્રલંબ કંજારુન લોચન, સ્યામલ ગાત પ્રનત ભય મોચન.

સિંધ કંધ આયત ઉર સોહા, આનન અમિત મદદ મન મોહા;
નયન નીર પુલકિત અતિ ગાતા, મન ધરિ ધીર કહી મૂદુ બાતા.
નાથ દસાનન કર મેં ભ્રાતા, નિસિચર બંસ જનમ સુરત્રાતા;
સહજ પાપપ્રિય તામસ દેહા, જથા ઉલૂકહિ તમ પર નેહા.

(દો) શ્રવન સુજસુ સુનિ આયઉં પ્રભુ ભંજન ભવ ભીર,
ત્રાહિ ત્રાહિ આરતિ હરન સરન સુખદ રઘુબીર. (૪૫)

અસ કહિ કરત દંડવત દેખા, તુરત ઉઠે પ્રભુ હરષ બિસેષા;
દીન બચન સુનિ પ્રભુ મન ભાવા, ભુજ બિસાલ ગહિ હૃદયે લગાવા.
અનુજ સહિત મિલિ દિગ બૈઠારિ, બોલે બચન ભગત ભયહારી;
કહુ લંકેસ સહિત પરિવારા, કુસલ કુઠાહર બાસ તુમ્હારા.
ખલ મંડલી બસહુ દિનુ રાતી, સખા ધરમ નિબહઈ કેહિ ભાંતી;
મેં જાનઉં તુમ્હારિ સબ રીતી, અતિ નય નિપુન ન ભાવ અનીતી.
બરુ ભલ બાસ નરક કર તાતા, દુષ્ટ સંગ જનિ દેઈ બિધાતા;
અબ પદ દેખિ કુસલ રઘુરાયા, જોં તુમ્હ કીન્હિ જાનિ જન દાયા.

(દો) તબ લગિ કુસલ ન જીવ કહું સપનેહું મન બિશ્રામ,
જબ લગિ ભજત ન રામ કહું સોકધામ તજિ કામ. (૪૬)

તબ લગિ હૃદયે બસત ખલ નાના, લોભ મોહ મચ્છર મદ માના;
જબ લગિ ઉર ન બસત રઘુનાથા, ધરેં ચાપ સાયક કટિ ભાથા.
મમતા તરુન તમી અંધિઆરી, રાગ દ્વેષ ઉલૂક સુખકારી;
તબ લગિ બસતિ જીવ મન માહીં, જબ લગિ પ્રભુ પ્રતાપ રબિ નાહીં.
અબ મેં કુસલ મિટે ભય ભારે, દેખિ રામ પદ કમલ તુમ્હારે;
તુમ્હ કૃપાલ જા પર અનુકૂલા, તાહિ ન બ્યાપ ત્રિબિધ ભવ સૂલા.
મેં નિસિચર અતિ અધમ સુભાગિ, સુભ આચરનુ કીન્હ નહિં કાગિ;
જાસુ રૂપ મુનિ ધ્યાન ન આવા, તેહિં પ્રભુ હરષિ હૃદયે મોહિ લાવા.

(દો) અહોભાગ્ય મમ અમિત અતિ રામ કૃપા સુખ પુંજ,
દેખેઉં નયન બિરંચિ સિવ સેબ્ય જુગલ પદ કંજ. (૪૭)

સુનહુ સખા નિજ કહઉં સુભાગિ, જાન ભુસુંડિ સંભુ ગિરિજાગિ;
જોં નર હોઈ ચરાચર દ્રોહી, આવે સભય સરન તકિ મોહી.
તજિ મદ મોહ કપટ છલ નાના, કરઉં સઘ તેહિ સાધુ સમાના,
જનની જનક બંધુ સુત દારા, તનુ ધનુ ભવન સુહૃદ પરિવારા.
સબ કે મમતા તાગ બટોરી, મમ પદ મનહિ બાંધે બરિ ડોરિ;

સમદરસી ઈચ્છા કદ્દુ નાહી, હરખ સોક ભય નહિં મન માહી.
અસ સજ્જન મમ ઉર બસ કૈસેં, લોભી હૃદયેં બસઈ ધનુ જૈસેં;
તુમ્હ સારિખે સંત પ્રિય મોરેં, ધરઉં દેહ નહિ આન નિહોરેં.

(દો) સગુન ઉપાસક પરહિત નિરત નીતિ દેઢ નેમ,
તે નર પ્રાન સમાન મમ જિન્હ કેં દ્વિજ પદ પ્રેમ. (૪૮)

સુનુ લંકેસ સકલ ગુન તોરેં, તાર્તે તુમ્હ અતિસય પ્રિય મોરેં,
રામ બચન સુનિ બાનર જૂથા, સકલ કહહિં જય કૃપા બરૂથા.
સુનત બિભીષનુ પ્રભુ કે બાની, નહિં અઘાત શ્રવનામૃત જાની;
પદ અંબુજ ગહિ બારહિં બારા, હૃદયેં સમાત ન પ્રેમુ અપારા.
સુનહુ દેવ સચરાચર સ્વામી, પ્રનતપાલ ઉર અંતરજામી;
ઉર કદ્દુ પ્રથમ બાસના રહી, પ્રભુ પદ પ્રીતિ સરિત સો બહી.
અબ કૃપાલ નિજ ભગતિ પાવની, દેહુ સદા સિવ મન ભાવની;
એવમસ્તુ કહિ પ્રભુ રનધીરા, માગા તુરત સિંધુ કર નીરા.
જદપિ સખા તવ ઈચ્છા નાહી, મોર દરસુ અમોઘ જગ માહી;
અસ કહિ રામ તિલક તેહિ સારા, સુમન બૃષ્ટિ નભ ભઈ અપારા.

(દો) રાવન ક્રોધ અનલ નિજ સ્વાસ સમીર પ્રચંડ,
જરત બિભીષનુ રાખેઉ દીન્હેઉ રાજુ અખંડ. (૪૯ ક)
જો સંપતિ સિવ રાવનહિ દીન્હિ દિઅં દસ મથ,
સોઈ સંપદા બિભીષનહિ સકુચિ દીન્હિ રઘુનાથ. (૪૯ ખ)

અસ પ્રભુ છાડિ ભજહિં જે આના, તે નર પસુ બિનુ પૂંછ બિષાના;
નિજ જન જાનિ તાહિ અપનાવા, પ્રભુ સુભાવ કપિ કુલ મન ભાવા.
પુનિ સર્બગ્ય સર્બ ઉર બાસી, સર્બરૂપ સબ રહિત ઉદાસી;
બોલે બચન નીતિ પ્રતિપાલક, કારન મનુજ દનુજ કુલ ઘાલક.
સુનુ કપીસ લંકાપતિ બીરા, કેહિ બિધિ તરિઅ જલધિ ગંભીરા;
સંકુલ મકર ઉરગ ઝખ જાતિ, અતિ અગાધ દુસ્તર સબ ભાંતી.
કહ લંકેસ સુનહુ રઘુનાયક, કોટિ સિંધુ સોષક તવ સાયક;
જદપિ તદપિ નીતિ અસિ ગાઈ, બિનય કરિઅ સાગર સન જાઈ.

(દો) પ્રભુ તુમ્હાર કુલગુર જલધિ કહિહિ ઉપાય બિચારી,
બિનુ પ્રયાસ સાગર તરિહિ સકલ ભાલુ કપિ ધારિ. (૫૦)

સખા કહિ તુમ્હ નીકિ ઉપાઈ, કરિઅ દૈવ જોં હોઈ સહાઈ;
મંત્ર ન યહ લહિમન મન ભાવા, રામ બચન સુનિ અતિ દુઃખ પાવા.
નાથ દૈવ કર કવન ભરોસા, સોષિઅ સિંધુ કરિઅ મન રોસા;
કાદર મન કહું એક અધારા, દૈવ દૈવ આલસી પુકારા.
સુનત બિહસિ બોલે રઘુબીરા, એસેહિં કરબ ધરહુ મન ધીરા;
અસ કહિ પ્રભુ અનુજહિ સમુઝાઈ, સિંધુ સમીપ ગએ રઘુરાઈ.
પ્રથમ પ્રનામ કીન્હ સિરુ નાઈ, બૈઠે પુનિ તટ દર્ભ ડસાઈ;
જબહિ બિભીષન પ્રભુ પહિં આએ, પાછેં રાવન દૂત પઠાએ.

(દો) સકલ ચરિત તિન્હ દેખે ધરેં કપટ કપિ દેહ;
પ્રભુ ગુન હૃદયેં સરાહહિં, સરનાગત પર નેહ. (૫૧)

પ્રગટ બખાનહિં રામ સુભાગી, અતિ સપ્રેમ ગા બિસરી દુરાગી;
રિપુ કે દૂત કપિન્હ તબ જાને, સકલ બાંધિ કપીસ પહિં આને.
કહ સુગ્રીવ સુનહુ સબ બાનર, અંગ ભંગ કરિ પઠવહુ નિસિચર;
સુનિ સુગ્રીવ બચન કપિ ધાએ, બાંધિ કટક ચહુ પાસ ફિરાએ.
બહુ પ્રકાર મારન કપિ લાગે, દીન પુકારત તદપિ ન ત્યાગે;
જો હમાર હર નાસા કાના, તેહિ કોસલાધીસ કે આના.
સુનિ લહિમન સબ નિકટ બોલાએ, દયા લાગિ હાંસિ તુરત છોડાએ;
રાવન કર દીજહુ યહ પાતી, લહિમન બચન બાયુ કુલઘાતી.

(દો) કહેહુ મુખાગર મૂઢ સન મમ સંદેસુ ઉદાર,
સીતા દેઈ મિલહુ ન ત આવા કાલુ તુમ્હાર. (૫૨)

તુરત નાઈ લહિમન પદ માથા, ચલે દૂત બરનત ગુન ગાથા;
કહત રામ જસુ લંકાં આએ, રાવન ચરન સીસ તિન્હ નાએ.
બિહસિ દસાનન પૂંછી બાતા, કહસિ ન સુક આપનિ કુસલાતા;
પુનિ કહુ ખબરી બિભીષન કેરી, જાહિ મૃત્યુ આઈ અતિ નેરી.
કરત રાજ લંકા સઠ ત્યાગી, હોઈ હિ જવ કર કીટ અભાગી;
પુનિ કહુ ભાલુ કીસ કટકાઈ, કઠિન કાલ પ્રેરિત ચલિ આઈ.
જિન્હ કે જીવન કર રખવારા, ભયઉ મૂદુલ ચિત સિંધુ બિચારા;
કહુ તપસિન્હ કે બાત બહોરી, જિન્હ કે હૃદયેં ત્રાસ અતિ મોરી.

(દો) કીભઈ ભેંટ કિ ફિરિ ગએ શ્રવન સુજસુ સુનિ મોર,
કહસિ નરિપુ દલ તેજબલ બહુત ચકિત ચિત તોર. (૫૩)

નાથ કૃપા કરિ પૂંછેહુ જૈસેં, માનહુ કહા કોધ તજિ તૈસેં;
મિલા જાઈ જબ અનુજ તુમ્હારા, જાતહિં રામ તિલક તેહિ સારા.
રાવન દૂત હમહિ સુનિ કાના, કપિન્હ બાંધિ દીન્હે દુઃખ નાના;
શ્રવન નાસિકા કાટૈં લાગે, રામ સપથ દીન્હેં હમ ત્યાગે.
પૂંછિહુ નાથ રામ કટકાઈ, બદન કોટિ સત બરનિ ન જાઈ;
નાના બરન ભાલુ કપિ ધારી, બિકટાનન બિસાલ ભયકારી.
જેહિં પુર દહેઉ હતેઉ સુત તોરા, સકલ કપિન્હ મહૂં તેહિ બલુ થોરા;
અમિત નામ ભટ કઠિન કરાલા, અમિત નાગ બલ બિપુલ બિસાલા.

(દો) દ્વિબિદ મયંદ નીલ નલ અંગદ ગદ બિકટાસિ,
દધિમુખ કેહરિ નિસઠ સઠ જામવંત બલરાસિ. (૫૪)

એ કપિ સબ સુગ્રીવ સમાના, ઈન્હ સમ કોટિન્હ ગનઈ કો નાના;
રામ કૃપાં અતુલિત બલ તિન્હહીં, તૃન સમાન ત્રૈલોકહિ ગનહીં.
અસ મૈં સુના શ્રવન દસકંધર, પદ્મ અઠારહ જૂથપ બંદર;
નાથ કટક મહૂં સો કપિ નાહીં, જો ન તુમ્હહિ જીતૈ રન માહીં.
પરમ કોધ મીજહિં સબ હાથા, આયસુ પૈ ન દેહિં રઘુનાથા;
સોષહિં સિંધુ સહિત ઝષ બ્યાલા, પૂરહિં ન ત ભરિ કુધર બિસાલા.
મદિં ગદ મિલવહિં દસસીસા, એસેઈ બચન કહહિં સબ કીસા;
ગર્જહિં તર્જહિં સહજ અસંકા, માનહૂં ગ્રસન ચહત હહિં લંકા.

(દો) સહજ સૂર કપિ ભાલુ સબ પુનિ સિર પર પ્રભુ રામ,
રાવન કાલ કોટિ કહુ જીતિ સકહિં સંગ્રામ. (૫૫)

રામ તેજ બલ બુધિ બિપુલાઈ, રેષ સહસ સત સકહિં ન ગાઈ;
સક સર એક સોષિ સત સાગર, તવ ભ્રાતહિ પૂંછેઉ નય નાગર.
તાસુ બચન સુનિ સાગર પાહીં, માગત પંથ કૃપા મન માહીં;
સુનત બચન બિહસા દસસીસા, જોં અસિ મતિ સહાય કૃત કીસા.
સહજ ભીરુ કર બચન દેઢાઈ, સાગર સન ઠાની મચલાઈ;
મૂઢ મૃષા કા કરસિ બડાઈ, રિપુ બલ બુદ્ધિ થાહ મૈં પાઈ.
સચિવ સભીત બિભીષન જાકેં, બિજય બિભૂતિ કહાં જગ તાકેં.
સુનિ ખલ બચન દૂત રિસ બાઢી, સમય બિચારિ પત્રિકા કાઢી.
રામાનુજ દીન્હી યહ પાતી, નાથ બચાઈ જુડાવહુ છાતી;
બિહસી બામ કર લીન્હી રાવન, સચિવ બોલિ સઠ લાગ બચાવન.

(દો) બાતન્હ મનહિ રિઝાઈ સઠ જનિ ઘાલસિ કુલ ખીસ,
રામ બિરોધ ન ઉબરસિ સરન બિખુ અજ ઈસ. (૫૬ ક)
કી તજિ માન અનુજ ઈવ પ્રભુ પદ પંકજ ભુંગ,
હોહિ કિ રામ સરાનલ ખલ કુલ સહિત પતંગ. (૫૬ ખ)

સુનત સભય મન મુખ મુસુકાઈ, કહત દસાનન સબહિ સુનાઈ;
ભૂમિ પરા કર ગહત અકાસા, લઘુ તાપસ કર બાગ બિલાસા.
કહ સુક નાથ સત્ય સબ બાની, સમુઝહુ છાડિ પ્રકૃતિ અભિમાની,
સુનહુ બચન મમ પરિહરિ કોધા, નાથ રામ સન તજહુ બિરોધા.
અતિ કોમલ રઘુબીર સુભાગિ, જઘપિ અખિલ લોક કર રાગિ;
મિલત કૃપા તુમ્હ પર પ્રભુ કરિહી, ઉર અપરાધ ન એકઉ ધરહી.
જનકસુતા રઘુનાથહિ દીજે, એતના કહા મોર પ્રભુ કીજે;
જબ તેહિં કહા દેન બૈદેહી, ચરન પ્રહાર કીન્હ સઠ તેહી.
નાઈ ચરન સિરુ ચલા સો તહાં, કૃપાસિંધુ રઘુનાયક જહાં;
કરિ પ્રનામુ નિજ કથા સુનાઈ, રામકૃપાં આપનિ ગતિ પાઈ.
રિષિ અગસ્તિ કીં સાપ ભવાની, રાઘસ ભયઉ રહા મુનિ ગ્યાની;
બંદિ રામ પદ બારહિં બારા, મુનિ નિજ આશ્રમ કહૂં પગુ ધારા.

(દો) બિનય ન માનત જલધિ જડ ગએ તીનિ દિન બીતિ,
બોલે રામ સકોપ તબ ભય બિનુ હોઈ ન પ્રીતિ. (૫૭)

લછિમન બાન સરાસન આનૂ, સોષાં બારિધિ બિસિખ કૃસાનૂ;
સઠ સન બિનય કુટિલ સન પ્રીતિ, સહજ કૃપન સન સુંદર નીતી.
મમતા રત સન ગ્યાન કહાની, અતિ લોભી સન બિરતી બખાની;
કોધિહિ સમ કામિહિ હરિ કથા, ઊસર બીજ બએં ફલ જથા.
અસ કહિ રઘુપતિ ચાપ ચઢાવા, યહ મત લછિમન કે મન ભાવા;
સંધાનેઉ પ્રભુ બિસિખ કરાલા, ઉઠી ઉદધિ ઉર અંતર જવાલા.
મકર ઉરગ ઝષ ગન અકુલાને, જરત જંતુ જલનિધિ જબ જાને;
કનક થાર ભરિ મનિ ગન નાના, બિપ્ર રૂપ આયઉ તજિ માના.

(દો) કોટેહિં પઈ કદરી ફરઈ કોટિ જતન કોઉ સીંચ,
બિનય ન માન બગેસ સુનુ ડાટેહિં પઈ નવ નીચ. (૫૮)

સભય સિંધુ ગહિ પદ પ્રભુ કેરે, છમહુ નાથ સબ અવગુન મેરે;
ગગન સમીર અનલ જલ ધરની, ઈન્હ કઈ નાથ સહજ જડ કરની.

તવ પ્રેરિત માયાં ઉપજાએ, સૃષ્ટિ હેતુ સબ ગ્રંથનિ ગાએ;
 પ્રભુ આયસુ જેહિ કહ્ જસ અહઈ, સો તેહિ ભાંતિ રહેં સુખ લહઈ.
 પ્રભુ ભલ કીન્હ મોહિ સિખ દીન્હી, મરાજાદા પુનિ તુમ્હરી કીન્હી;
 ઢોલ ગવાૉર સૂદ્ર પસુ નારી, સકલ તાડના કે અધિકારી.
 પ્રભુ પ્રતાપ મેં જાબ સુખાઈ, ઉતરિહિ કટકુ ન મોરિ બડાઈ;
 પ્રભુ અગ્યા અપેલ શ્રુતિ ગાઈ, કરોં સો બેગિ જો તુમ્હહિ સોહાઈ.

(દો) સુનત બિનીત બચન અતિ કહ કૃપાલ મુસુકાઈ,
 જેહિ બિધિ ઉતરૈ કપિ કટકુ તાત સો કહહુ ઉપાઈ. (૫૮)

નાથ નીલ નલ કપિ દોઉ ભાઈ, લરિકાઈ રિષિ આસિષ પાઈ;
 તિન્હ કેં પરસ કિઝેં ગિરિ ભારે, તરિહહિં જલધિ પ્રતાપ તુમ્હારે.
 મેં પુનિ ઉર ધરિ પ્રભુ પ્રભુતાઈ, કરિહઉં બલ અનુમાન સહાઈ;
 એહિ બિધિ નાથ પયોધિ બંધાઈઅ, જેહિં યહ સુજસુ લોક તિહું ગાઈઅ.
 એહિં સર મમ ઉત્તર તટ બાસી, હતહુ નાથ ખલ નર અઘ રાસી;
 સુનિ કૃપાલ સાગર મન પીરા, તુરતહિં હરી રામ રનધીરા.
 દેખિ રામ બલ પૌરુષ ભારી, હરષિ પયોનિધિ ભયઉ સુખારી;
 સકલ ચરિત કહિ પ્રભુહિ સુનાવા, ચરન બંદિ પાથોધિ સિધાવા.

(ઇ) નિજ ભવન ગવનેઉ સિંધુ શ્રીરઘુપતિહિ યહ મત ભાયઊ,
 યહ ચરિત કલિ મલહર જથામતિ દાસ તુલસી ગાયઊ.
 સુખ ભવન સંસય સમન દવન બિષાદ રઘુપતિ ગુન ગના,
 તજિ સકલ આસ ભરોસ ગાવહિ સુનહિ સંતત સઠ મના.

(દો) સકલ સુમંગલ દાયક રઘુનાયક ગુન ગાન,
 સાદર સુનહિં તે તરહિં ભવ સિંધુ બિના જલજાન. (૬૦)

ઈતિ શ્રીમદ્રામચરિતમાનસે સકલકલિકલુષવિધ્વંસને
 પંચમઃ સોપાનઃ સમાપ્તઃ

શ્રી રામચંદ્રદેવ કી જય

શ્રી સંતરામ મહારાજ કી જય

II શ્રી હનુમાન ચાલીસા II

(દોહા)

શ્રી ગુરુ ચરન સરોજ રજનિજમન મુકુરુ સુધારિ; બરનઉં રઘુબર બિમલ જસું જો દાયક ફલ ચારિ.
 બુદ્ધિહીન તનુ જાનિકે, સુમિરોં પવન-કુમાર; બલ બુદ્ધિ બિદ્યા દેહું મોહિ, હરહું કલેસ બિકાર.

(ચૌપાઈ)

જય હનુમાન જ્ઞાન ગુન સાગર, જય કપીસ તિહું લોક ઉજાગર.
 રામ દૂત અતુલિત બલ ધામા, અંજનિ - પુત્ર પવનસુત નામા. ૨
 મહાબીર બિક્રમ બજરંગી, કુમતિ નિવાર સુમતિ કે સંગી.
 કંચન બરન બિરાજ સુબેસા, કાનન કુંડલ કુંચિત કેસા. ૪
 હાથ બજા ઓર ધ્વજા બિરાજૈ, કાંધે મૂંજ જનેઊ સાજૈ.
 શંકર સુવન કેસરીનંદન, તેજ પ્રતાપ મહા જગ વંદન. ૬
 વિદ્યાવાન ગુની અતિ ચાતુર, રામ કાજ કરિબે કો આતુર.
 પ્રભુ ચરિત્ર સુનિબે કો રસિયા, રામ લખન સીતા મન બસિયા. ૮
 સૂક્ષ્મ રૂપ ધરિ સિયહિં દિખાવા, બિકટ રૂપ ધરિ લંક જલાવા.
 ભીમ રૂપ ધરિ અસુર સંહારે, શ્રી રામચંદ્ર કે કાજ સંવારે. ૧૦
 લાય સજીવન લખન જીયાયે, શ્રી રઘુબીર હરષિ ઉર લાયે.
 રઘુપતિ કીન્હી બહુત બડાઈ, તુમ મમ પ્રિય ભરત સમ ભાઈ. ૧૨
 સહસ્ત્ર બદન તુમ્હારો જસ ગાવૈ, અસ કહી શ્રીપતિ કંઠ લગાવૈ.
 સનકાદિક બ્રહ્માદિ મુનીસા, નારદ સારદ સહિત અહીસા. ૧૪
 યમ કુબેર દિગપાલ જહાં તે, કબિ કોબિદ કહિ સકે કહાં તે.
 તુમ ઉપકાર સુગ્રીવહિ કીન્હા, રામ મિલાય રાજ પદ દીન્હા. ૧૬
 તુમ્હારો મંત્ર બિભીષન માના, લંકેશ્વર ભયે સબ જગ જાના.
 જુગ સહસ્ત્ર જોજન પર ભાનૂ, લીલ્યો તાહિ મધુર ફલ જાનૂ. ૧૮
 પ્રભુ મુદ્રિકા મેલિ મુખ માંહીં, જલધિ લાંધિ ગયે અચરજ નાહીં.
 દુર્ગમ કાજ જગત કે જેતે, સુગમ અનુગ્રહ તુમ્હરે તેતે. ૨૦

રામ દુઆરે તુમ રખવારે, હોત ન આજ્ઞા બિનુ પૈસારે.
 સબ સુખ લહે તુમ્હારી સરના, તુમ રક્ષક કાહુ કો ડરના. ૨૨
 અપના તેજ સમ્હારો આપૈ, તીનો લોક હાંકતે કાંપૈ.
 ભૂત પિશાય નિકટ નહીં આવૈ, મહાબીર જબ નામ સુનાવૈ. ૨૪
 નાસે રોગ હરે સબ પીરા, જપત નિરંતર હનુમંત બીરા.
 સંકટસે હનુમાન છુડાવૈ, મન કર્મ બચન ધ્યાન જો લાવૈ. ૨૬
 સબ પર રામ તપસ્વી રાજા, તિનકે કાજ સકલ તુમ સાજા.
 ઔર મનોરથ જો કોઈ લાવૈ, સોઈ અમિત જીવન ફલ પાવૈ. ૨૮
 ચારો જીગ પરતાપ તુમ્હારા, હૈ પરસિદ્ધ જગત ઉજ્યારા.
 સાધુ સંત કે તુમ રખવારે, અસુર નિકંદન રામ દુલારે. ૩૦
 અષ્ટ સિદ્ધિ નવ નિધિ કે દાતા, અસ બર દીન જાનકી માતા.
 રામ રસાયન તુમ્હરે પાસા, સદા રહો રઘુપતિ કે દાસા. ૩૨
 તુમ્હરે ભજન રામ કો પાવૈ, જનમ જનમ કે દુઃખ બિસરાવૈ.
 અંત કાલ રઘુબર પુર જાઈ, જહાં જન્મ હરિ-ભક્ત કહાઈ. ૩૪
 ઔર દેવતા ચિત્ત ન ધરઈ, હનુમંત સેઈ સર્વ સુખ કરઈ.
 સંકટ કટૈ મિટૈ સબ પીરા, જો સુમિરૈ હનુમંત બલબીરા. ૩૬
 જૈ જૈ જૈ હનુમંત ગુંસાઈ, કૃપા કરહુ ગુરુ દેવ કી નાઈ.
 જો સતબાર પાઠ કર કોઈ, છુટહિ બંદિ મહા સુખ હોઈ. ૩૮
 જો યહ પઢૈ હનુમાન ચાલીસા, હોય સિદ્ધિ સાખી ગૌરીસા.
 તુલસીદાસ સદા હરિ ચેરા, કીજે નાથ હૃદય મહું ડેરા. ૪૦

દોહા

પવનતનય સંકટ હરન, મંગલ મૂર્તિ રૂપ, ।
 રામ લખન સીતા સહિત, હૃદય બસહુ સુર ભૂપ. ॥

સિયાવર રામચંદ્રકી જય પવનસુત હનુમાનકી જય